

ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
Хімічний факультет

Н. В. Стець
В. С. Коваленко
В. Ф. Варгальок

ХІМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ДНІПРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
ОЛЕСЯ ГОНЧАРА.

Історія. Сьогодення. Випускники

Монографія

Дніпро/ ЛІРА / 2018

УДК [378.093.5:54](477.63)(09) + 54(477.63)(092)

С 79

*Рекомендовано до друку вченою радою хімічного факультету
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
(протокол №9 від 29 червня 2018 р.)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

д-р іст. наук, проф. **В. С. Савчук**;
д-р хім. наук, проф. **О. В. Штеменко**

Стець Н. В. Хімічний факультет Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Історія. Сьогодення. Випускники / Н. В. Стець, В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк. – Д.: Вид-во «ЛІРА», 2018. – 96 с.

ISBN

Розглянуто історичні та сучасні етапи розвитку хімічного факультету ДНУ. Наведено відомості про викладачів, співробітників та найвідоміших випускників за всі роки його існування.

Видання призначене всім, кого цікавить історія хімічної науки в Україні, хто виявляє інтерес до історії становлення та розвитку Дніпровського університету.

Зміст

Передмова	4
1. Сторінки історії факультету	6
2. Видатні науково-педагогічні працівники та вихованці хімічного факультету	16
2.1. Академіки та члени-кореспонденти АН СРСР і АН УРСР	16
2.2. Лауреати Державних премій	20
2.3. Заслужені діячі науки і техніки, освіти, промисловості	25
2.4. Професори, доктори наук	32
2.5. Громадські діячі, виробничники	56
2.6. Випускники, що працюють за кордоном	60
2.7. Декани та завідувачі кафедр хімічного факультету	63
2.8. Заслужені викладачі університету	67
3. Кафедри хімічного факультету	69
4. Бібліографічні посилання	83
ДОДАТКИ	89
Додаток А	89
Додаток Б	91

ПЕРЕДМОВА

Нинішній 2018 рік для Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара є особливо знаменним – восени його колектив святкуватиме 100-річний ювілей рідного навчального закладу. Тривалий, часом нелегкий та, водночас, сповнений науковими досягненнями та педагогічними здобутками шлях у складі університету пройшов один із найстаріших його підрозділів – хімічний факультет. Найважливіші віхи історії становлення та розвитку хімічного факультету відображено в першому розділі видання.

Гордістю будь-якого навчального закладу є його науково-педагогічні працівники, студенти та, насамперед, – випускники. За період існування факультетом підготовлено понад 5000 спеціалістів-хіміків. Серед них відомі вчені, працівники освіти, керівники промислових підприємств, громадські діячі. Розповісти про всіх випускників, звичайно, неможливо. Тому, складаючи другий розділ, ми обмежилися короткими відомостями лише про тих випускників та вихованців факультету, які здобували і примножували честь і славу *alma mater*, зробили найвагоміший внесок у розвиток науки, освіти, виробництва (академіків, заслужених діячів науки і освіти, лауреатів Державних премій, докторів наук (професорів), керівників великих підприємств, відомих громадських діячів). Автори розуміють, що навіть обмежений таким чином перелік персоналій є неповним: немало випускників з різних причин не підтримують зв'язок з факультетом, і відомості про них, на жаль, знайти не вдалося, архівні матеріали про вихованців довоєнного часу значною мірою втрачені.

У третьому розділі подано інформацію про сьогоднішній день хімічного факультету, його кафедри та їхній персональний склад.

У додатках наведено перелік докторських дисертацій, захищених викладачами та співробітниками хімічного факультету, та монографій і підручників, виданих ними.

Сподіваємось, що маючи багату та славну історію, хімічний факультет і надалі буде впевнено крокувати у майбутнє.

До уваги читачів.

Дніпровський університет за 100 років існування багато разів змінював свої статус і назву. У тексті видання використовуються наведені нижче скорочені назви рідного навчального закладу.

1918	Катеринославський університет (КУ);
1919	Катеринославський державний університет (КДУ);
1920	Інститут теоретичних наук (ІТЕН);
1921–1926	Катеринославський вищий інститут народної освіти (КВІНО);
1926–1930	Дніпропетровський інститут народної освіти (ДІНО);
1930–1933	Фізико-хіміко-математичний інститут (ФХМІ);
1933–2000	Дніпропетровський державний університет (ДДУ) (у передвоєнні роки – ім. В. В. Куйбишева, з 1954 р. – ім. 300-річчя возз'єднання України з Росією);
2000–2017	Дніпропетровський національний університет (ДНУ) (з 2008 р. – ім. Олесь Гончара);
з 2017 р.	Дніпровський національний університет ім. Олесь Гончара (ДНУ)

1. СТОРІНКИ ІСТОРІЇ ФАКУЛЬТЕТУ

Хімічний факультет, один із найстаріших в університеті, має тривалу історію, багаті наукові та педагогічні традиції. З 1918 року – часу створення Дніпровського (Катеринославського) університету – у його стінах ведеться підготовка спеціалістів-хіміків: до складу фізико-математичного факультету входило хімічне відділення, на базі якого у 1933 р. створено факультет [28; 29]. Біля витоків хімічного факультету стояли визначні вчені-хіміки – академіки АН СРСР Л. В. Писаржевський, Д. П. Коновалов, член-кореспондент АН УРСР В. С. Фінкельштейн, професори Г. Ю. Тимофєєв, М. А. Розенберг, Ю. В. Коршун, А. М. Занько, О. І. Бродський, В. А. Ройтер (двоє останніх пізніше – академіки). Їхні наукові та педагогічні ідеї на багато років визначили напрямок розвитку факультету, тематику і стиль науково-дослідних робіт [38]. Особливо значна роль у становленні хімічної науки і освіти в університеті належить Л. В. Писаржевському, одному з основоположників електронної хімії, за ініціативою якого в цьому закладі розпочалася підготовка спеціалістів-хіміків. Тематика наукових досліджень хімічних кафедр у довоєнні роки пов'язувалась з розвитком робіт, розпочатих цим ученим [34; 35; 83; 87].

У перші роки існування університету. На момент створення університету хімічне відділення складалось із чотирьох кафедр – неорганічної, фізичної, аналітичної та органічної хімії. Кафедру неорганічної хімії очолював акад. Л. В. Писаржевський. Іншими трьома кафедрами завідував проф. Г. Ю. Тимофєєв. Обидва вчені входили до ініціативної групи щодо створення Катеринославського університету і відіграли помітну роль у його становленні – Г. Ю. Тимофєєв став першим деканом фізико-математичного факультету, а Л. В. Писаржевський – деякий час займав посаду ректора. У 1918 р. на чолі кафедри органічної хімії став академік Д. П. Коновалов [33; 41], який до того працював у Петрограді.



Будинок на просп. Д. Яворницького, 36 у Дніпрі, в якому в 1920-ті рр. розміщувався університет

В перше десятиріччя хімічні підрозділи університету не мали ні своїх приміщень, ні власної матеріальної бази. Заняття проводились переважно в корпусах Гірничого інституту, де організували також практикум з неорганічної, аналітичної та фізичної хімії. Незабаром у приміщеннях Лабораторії хімічних виробництв, створеній Д. П. Коноваловим, почали проводитись практичні заняття з органічної та технічної хімії. В цій же лабораторії виконували наукові дослідження співробітники кафедри [78]. Викладачі інших кафедр вели експериментальну роботу на базі науково-дослідної кафедри електронної хімії, організованій у 1922 р. Л. В. Писаржевським у Гірничому інституті [38; 83].



Хімічний корпус Гірничого університету (нині – Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»)



Студенти та викладачі хімічного відділення Дніпропетровського інституту народної освіти (1926 р.)

У 1930 р. хімічне відділення одержує власне приміщення (нині корпус №3 ДНУ), яке будувалось з урахуванням специфіки хімічних кафедр. У 1933 р. в Україні відбувається відновлення університетської освіти. В складі відродженого Дніпропетровського університету як самостійна структурна одиниця став функціонувати хімічний факультет [28; 38].



Корпус №3 Дніпровського національного університету ім. О. Гончара, в якому в 1930-ті рр. розміщувався хімічний факультет

У 1930-ті рр. наукові дослідження хімічного факультету тісно пов'язувались з науковим напрямом організованого в 1927 р. за ініціативи Л. В. Писаржевського в Дніпропетровську Інституту фізичної хімії АН УРСР [35; 44]. Багато викладачів факультету наукові дослідження вели у цьому науковому закладі. Завідувачі кафедр хімічного факультету очолювали відділи інституту: О. І. Бродський – відділ електрохімії розчинів, а пізніше – ізотопів; В. А. Ройтер – каталізу; В. С. Фінкельштейн, а потім М. А. Розенберг – прикладної електрохімії; А. М. Занько і В. Ф. Стефановський – фізико-хімічних методів аналізу; Ф. І. Березовська – лабораторію кінетики реакцій в розчинах [65; 76]. Співробітники факультету і Інституту фізичної хімії (ІФХ) виконали низку спільних дослідницьких робіт.

Серед важливих наукових досягнень довоєнного періоду – одержання перших у Європі порцій важкої води в лабораторії О. І. Бродського [39; 63], піонерські розробки фотоелектроколориметричних методів аналізу, зокрема впровадження в практику заводських лабораторій портативних фотоелектрокалориметрів конструкції О. Л. Давидова [73].



Будівлі в Дніпропетровську, в яких розміщувався Інститут фізичної хімії: зліва – пнаприкінці 1920-х років (вул. Басейна, 5); справа – 1930-ті роки (вул. Писаржевського, 5)

Хімічний факультет у роки Великої Вітчизняної війни та перші післявоєнні роки. З перших днів війни багато студентів та викладачів факультету стали на захист Батьківщини, пішли добровольцями на фронт. Серед них студенти Ф. Булич, Ф. Підпригора, В. Гречановський, Д. Юрко, Л. Френкель, П. Драган, викладачі В. П. Галушко, Є. І. Погорельський, Б. Є. Резнік, Г. А. Ємельяненко, О. Л. Давидов, І. С. Тартаковський. Ст. викладач П. М. Федаш та студент Є. Білецький воювали в партизанських загонах. Всі труднощі фронтового життя переносили і дівчата факультету З. Попільнюк (Соломко), М. Крупнікова (Терешкевич), які працювали санітарками евакогоспіталю, Л. Дешко, І. Фіксель, Р. Шіндель. Асистент О. Чернова закінчила війну гвардії капітаном, командиром зенітної батареї. На жаль, багато фронтовиків з війни не повернулися. Серед загиблих доценти О. Л. Давидов, І. С. Тартаковський, аспіранти П. Алексєєв, В. Кузьмін, студенти Ф. Булич, Ф. Підпригора, Є. Білецький, П. Драган [38].

У січні 1944 р. відразу після звільнення Дніпропетровська від німецьких військ, на факультеті поновилися регулярні заняття, які проходили в нелегких умовах. Багато університетських споруд було зруйновано. Хімічний факультет розмістився в корпусі №2, одному з двох уцілілих. Викладацький склад факультету значною мірою змінився – його поновили молоді науковці, колишні фронтовики.



Корпус №2
Дніпровського
національного
університету ім.
О. Гончара, в якому до
1987 р. розміщувався
хімічний факультет

У 1950-ті рр. провідні позиції у наукових дослідженнях займали кафедри органічної хімії (завідувач – проф. М. С. Малиновський), де здійснювались синтези нових інсектицидів, та технічної хімії (організована у довоєнні роки), на якій під керівництвом проф. В. П. Галушка вивчались електродні процеси при високих густинах струму [7; 61; 65].

Хімічний факультет у 60-80-і роки минулого століття. Новий імпульс для свого розвитку хімічний факультет одержав на початку 1960-х років. У цей період країна взяла курс на розвиток хімічної промисловості. Набір на факультет було збільшено до 75 студентів, відкрито вечірнє відділення. Конкурси на факультет складали 5-8 осіб на місце. Зміцніла матеріальна база навчального процесу і науково-дослідної роботи. Цьому сприяло розширення зв'язків факультету з виробництвом, збільшення числа госпдоговірних тем.

Велику роботу щодо організації діяльності факультету, оснащення кафедр сучасним обладнанням проводили декани та завідувачі кафедр. Понад 25 років посаду декана займав проф. Ю. М. Лошкар'єв. За часів його деканства відбулося значне омолодження викладацького складу, зросло число спеціалістів високої кваліфікації (понад 90% викладачів мали науковий ступінь доктора чи кандидата наук). В ці роки хімічний факультет неодноразово займав перші місця в університеті за успішністю. Суттєво розширилась також тематика експериментальних робіт [38; 40].



Декан
Ю. М. Лошкаръов
(у центрі) проводить
нараду з активом
хімічного факультету

Основні напрями наукових досліджень цього періоду: пошук інгібіторів корозії титану (О. П. Бринза), хімія комплексних сполук (Ф. М. Тулюпа, Г. Д. Зегжда, І. Г. Виниченко), хімія епоксидних (М. С. Малиновський, В. Г. Дрюк) та фізіологічно активних (З. П. Соломко) сполук, виявлення закономірностей електроосадження металів в присутності поверхнево-активних речовин (ПАР) та розробка нових процесів гальванотехніки (Ю. М. Лошкаръов, В. Ф. Варгалюк), концентрування ультрамалих домішок елементів співосадженням (В. Т. Чуйко), хімія гетерополісполук та їхнє використання в аналітичній хімії (Л. П. Циганок, В. І. Ткач) [38; 40; 44].

Наприкінці 1987 р. факультет переїхав у новозбудований шестиповерховий навчально-лабораторний корпус (№16).

Хімічний факультет у роки незалежності України. Перше десятиліття незалежності було дуже важким. Економічну кризу, в яку потрапила країна, відчули і студенти, і викладачі факультету. Та попри всі негаразди, факультет продовжував розвиватись. У 1993 р. розпочато підготовку спеціалістів у галузі технології твердого палива, а наступного року відкрито кафедру хімії та хімічної технології високомолекулярних сполук (завідувач – О. Ф. Курочкін). Враховуючи запити Дніпропетровського регіону, в 2005 р. на факультеті відкрили спеціальність «Технологія харчування» [10], яка виявилась привабливою для абітурієнтів. Підготовка фахівців за новою спеціальністю велась спочатку кафедрою неорганічної хімії, а з 2010 р. відкритою на її базі кафедрою харчових технологій (при цьому частина викладачів перейшла на кафедру фізичної хімії, яка стала називатися кафедрою фізичної та неорганічної хімії).



Корпус №16 Дніпровського національного університету ім. О. Гончара, в якому зараз розміщується хімічний факультет

Наукові дослідження в цей період велись переважно за такими напрямками: вивчення електрохімічних властивостей комплексних сполук (В. Ф. Варгалюк), теорія аналітичного сигналу та його практичне використання (Ф. О. Чмиленко), хімія гетерополікомплексів та їх практичне застосування (Л. П. Циганок, А. Б. Вишнікін), хімія епоксидних та каркасних сполук (Л. І. Кас'ян), моделювання механізмів хімічних реакцій з використанням квантово-хімічних методів (С. І. Оковитий, В. Ф. Варгалюк), початкові стадії електроосадження металів (В. В. Трофименко), захист металів від корозії шляхом електрохімічного легування (В. І. Коробов), фізико-хімічні властивості високомолекулярних сполук (К. Є. Варлан, Е. О. Спорягін, О. Ю. Нестерова), використання інформаційних технологій в освіті (Т. М. Деркач), сучасні харчові технології (К. О. Мельников, Т. О. Колісниченко, Н. В. Кондратюк) [38; 40].

Науково-педагогічний доробок. Співробітниками факультету захищено близько 20 докторських та понад 250 кандидатських дисертацій, видано близько 60 наукових монографій та підручників.

Науковцям країни добре відомі монографії викладачів факультету: «Електрон в химии» (Л. В. Писаржевський), «Современная теория электролитов» (О. І. Бродський), «Фотоэлектрические методы анализа металлов и руд» (О.Л. Давидов, З.М. Вайсберг), «Окиси олефинов и их производные» (М. С. Малиновський), перевидана в США, «Оксазагетероциклы на основе аминоспиртов, эпоксидов и азиридинов» (Л. І. Кас'ян, В. О. Пальчиков, А. В. Токар).

На факультеті завжди приділялась значна увага навчально-методичній роботі. Підручник академіка Л. В. Писаржевського «Введение в химию. На основе строения атома и электронного строения молекул», виданий у 1925 р.,

став першим, у якому весь матеріал хімії послідовно викладено на основі електронно-йонних уявлень. Ідеї електронної хімії набули подальшого розвитку у підручнику Л. В. Писаржевського і М. А. Розенберг «Неорганическая химия», який витримав 4 видання. Двотомний підручник О. І. Бродського «Физическая химия», в якому вдало поєднувались елементи підручника і наукової монографії, нині став класичним (перекладений багатьма мовами, витримав 13 перевидань). Значної популярності у студентів набув узагальнюючий «Курс органической химии» В. Г. Дрюка та М. С. Малиновського.

Серед навчально-методичних надбань останнього часу – серія підручників для вищої школи «Сучасна аналітична хімія» (Ф. О. Чмиленко, І. В. Коробова, Л. П. Сидорова, Н. М. Смітюк, С. М. Худякова, Т. С. Чмиленко), навчальні посібники «Хімія елементів з основами загальної хімії» (С. О. Хмеловська, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець); «Інформаційні технології у викладанні хімічних дисциплін» (Т. М. Деркач); підручник «Химическая кинетика: введение с Mathcad/Maple» (В. І. Коробов, В. Ф. Очков), викладений з використанням системи комп'ютерної математики (виданий також у Росії та видавництвом «Springer»); серія підручників з хімії для середньої школи (В. С. Коваленко, А.Х. Ляшенко, Н. В. Стець), матеріал яких викладено з позицій інтеграції природничих знань.

Враховуючи активну роботу викладачів факультету в галузі освіти 2016 р. на факультеті знов почали готувати фахівців за спеціальністю «Середня освіта (Хімія)».



Доцент кафедри фізичної та неорганічної хімії Борщевич Л. В. (ліворуч) проводить заняття з членами гуртка «Юний хімік»; доцент тієї ж кафедри Стець Н. В. (праворуч) та с.н.с. Пальчиков В. О. на зустрічі зі школярами с.м.т. Царичанка (2017 р.)

Кафедрами хімічного факультету організовано кілька наукових конференцій та семінарів. Великі Всесоюзні конференції з фізичної хімії із залученням зарубіжних фахівців проведено в Дніпропетровську ще в

довоєнні часи (1929, 1935). В післявоєнний період проведено Всесоюзну конференцію з хімії епоксидів (1974), три Всесоюзні конференції з хімії гетеросполук (1981, 1983, 1990), Всесоюзний семінар з електрокристалізації металів (1983), Всеукраїнські конференції з органічної хімії (1998) та електрохімії (1999) [38].



Всесоюзна конференція з фізичної хімії: перший ряд – академіки Л. В. Писаржевський та О. Н. Фрумкін (2-й та 3-й справа), професори М. А. Розенберг, Б. Я. Даїн, Ф. І. Березовська (4–6-ті справа) (1929 р.)

У післявоєнні роки видавався збірник наукових праць «Ученые записки ДГУ. Серія «Химия». З 1993 р. факультет видає науковий журнал «Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Хімія» (видано 26 томів), який сьогодні виходить під назвою «Journal of Chemistry and Technologies».



Засідання II Всеукраїнського електрохімічного з'їзду: в президії (справа наліво) – декан хімічного факультету ДНУ В. Ф. Варгалюк, ректор УДХТУ М. В. Бурмістр, директор Інституту гальванохімії Ф. Й. Данилов, директор Інституту загальної та неорганічної хімії (ІЗНХ), академік С. В. Волков, зав. відділом ІЗНХ В. С. Кублановський, професор УТХТУ А. С. Ксенжик, зав. кафедрою хімії ДДТТУ В. М. Плаходник (м. Дніпропетровськ, 1999 р.)



В перерві засідання II Всеукраїнського електрохімічного з'їзду. Серед учасників – випускники хімічного факультету В. Ф. Варгалюк (2-й зліва), Д. В. Гіренко (4-й зліва), В. П. Купрін (1-й справа)

На факультеті ведеться активна організаційна робота. Заступники декану з навчальної роботи доцент С. Д. Коптева і з виховної роботи доцент Л. В. Шевченко, постійно зустрічаються зі студентським активом, кураторами та старостами груп для обговорення поточних питань та корегування роботи колективу.



Заступник декана з навчальної роботи, доцент С. Д. Коптева проводить нараду з кураторами і старостами студентських груп

2. ВИДАТНІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ ТА ВИХОВАНЦІ ХІМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

2.1. Академіки та члени-кореспонденти АН СРСР і АН УРСР



ПИСАРЖЕВСЬКИЙ Лев Володимирович (1874–1938),

хімік, фізико-хімік, засновник Катеринославської (Дніпропетровської) фізико-хімічної школи, заслужений діяч науки УРСР (1935), академік АН СРСР (1930) та УРСР (1925). Народився у м. Кишиніві (нині Молдова). Закінчив Новоросійський (Одеський) університет (1896), працював там же. У 1904–1908 рр. – професор Юр'ївського (Тартуського) університету.

У 1913 р. переїхав до Катеринослава, де працював професором Гірничого інституту (1913–1934), а згодом і Університету (1918–1934). У 1902 р. захистив магістерську, а в 1913 р. – докторську дисертації.

Один із ініціаторів створення Катеринославського університету та його хімічного факультету, Хіміко-технологічного інституту в Дніпропетровську (1930). Працював ректором Інституту теоретичних наук (1920–1921) та Гірничого інституту (1924–1926). Упродовж багатьох років керував роботою хімічного відділення Університету, очолював кафедру неорганічної хімії (1918–1925). З 1927 р. – директор створеного за його ініціативою Українського інституту фізичної хімії (нині Інститут фізичної хімії НАН України ім. Л. В. Писаржевського).

Найважливіші наукові дослідження стосувалися основних проблем хімії з погляду електронних уявлень, впливу розчинника на хімічну рівновагу і вільну енергію реакції. З 1914 р. розробляв основи електронної хімії, розглядаючи хімічні процеси з погляду будови електронних оболонок атомів. Сформулював нині загально визнані уявлення про роль електронів у хімічних реакціях та про окисно-відновні реакції як процеси переносу електронів. Поклав початок розробки електронної теорії гетерогенного каталізу. Вдало поєднував наукову і педагогічну діяльність. У підручнику «Неорганічна хімія» одним із перших виклав хімію із застосуванням уявлень про електронну будову атомів і молекул.

Нагороджений Премією ім. В. І. Леніна (1930), орденом Леніна (1935).

[5; 15; 16; 34; 35; 38; 71; 90]



**КОНОВАЛОВ Дмитро Петрович
(1856–1929),**

учений-фізико-хімік, академік АН СРСР (1923), професор. Народився в с. Іванівці Верхньодніпровського повіту Катеринославської губернії. Закінчив Гірничий інститут (1878) та Університет (1880) у Санкт-Петербурзі. У 1881–1907 рр. працював у Петербурзькому університеті (з 1886 р. – професор). У 1907–1908 рр. – директор Гірничого департаменту, а в 1908–1915 рр. – товариш (заступник) міністра торгівлі та промисловості. З 1918 р. до 1922 р. працював у Катеринославі (професор Університету та Гірничого інституту, завідувач кафедри органічної хімії Університету, директор Державної лабораторії хімічних виробництв). Автор класичних праць з теорії розчинів, хімічної технології, теорії каталізу. Створив основи теорії перегонки рідких сумішей, сформулював (1884) закони, які згодом були названі його іменем; експериментально обґрунтував ідеї про хімічну природу розчинів. Сформулював уявлення про автокаталіз, активну поверхню в гетерогенному каталізі.

[5; 15; 16; 33; 38; 41; 71; 80]



**БРОДСЬКИЙ Олександр Ілліч
(1895–1969),**

учений-фізико-хімік, академік АН УРСР (1939), член-кореспондент АН СРСР (1943), заслужений діяч науки УРСР (1965), лауреат Сталінської премії (1946), Герой Соціалістичної Праці (1969). Народився в м. Катеринославі. Навчався в Гірничому інституті та університеті (Катеринослав), закінчив Московський університет (1922). До 1934 р. працював в ДІНО, очолював кафедру фізичної хімії. З 1939 до 1969 рр. очолював Інститут фізичної хімії АН УРСР ім. Л. В. Писаржевського (ІФХ).

Наукова діяльність пов'язана з розвитком електрохімії розчинів, хімії ізоотопів, теорії хімічної будови і реакційної здатності. Під його керівництвом уперше в СРСР та Європі одержані перші зразки важкої (дейтерієвої) води (1934). Розробив (1940) теорію тонкого фракціювання і розділення сумішей методом термодифузії. Уперше в країні застосував стабільні ізотопи для дослідження механізмів хімічних реакцій (1940–1943).

[5; 15; 16; 36; 38; 71; 72; 86]



РОГІНСЬКИЙ Симон Залманович
(1900–1970),

учений-фізико-хімік, член-кореспондент АН СРСР (1939), лауреат Державної (Сталінської) премії СРСР (1941). Народився в с.м.т. Паричі Гомельської обл., (Білорусь), закінчив КВІНО (1922). У 1920-ті рр. працював в Державній хімічній лабораторії в Катеринославі, Дніпропетровському гірничому інституті, Українському інституті фізичної хімії. З 1941 р. – в Фізико-технічному інституті (м. Ленінград), Інститутах фізичної хімії та хімічної фізики АН СРСР (м. Москва).

Один із найавторитетніших спеціалістів у галузі гетерогенного каталізу. Установив топохімічну природу твердих каталізаторів, виявив зв'язок між каталітичними та напівпровідниковими властивостями твердих тіл (1938–1940). Розробив статистичну теорію активної поверхні (1940), ряд ізотопних методів вивчення поверхні твердих тіл. Заклав основи електронної теорії каталізу на металах та напівпровідниках. Засновник великої наукової школи в галузі каталізу. [5; 15; 16]



РОЙТЕР Володимир Андрійович
(1903–1973),

учений-фізико-хімік, доктор хімічних наук (1949), професор (1934), академік АН УРСР (1961), заслужений діяч науки УРСР (1964). Народився в м. Нижньодніпровську (зараз – у межах Дніпра). Випускник хімічного відділення КІНО (1926). З 1924 р. працював у цьому навчальному закладі; в 1930–1933 рр. – завідувач кафедри фізичної хімії фізико-хіміко-математичного інституту. Одночасно працював (з 1929 р.) в Інституті фізичної хімії АН УРСР (у 1938–1939 рр. – його директор) та інших вищих навчальних закладах Дніпропетровська.

Наукові дослідження присвячені теорії гетерогенного каталізу, зокрема механізму каталітичного прискорення, теорії макрокінетики на пористих каталізаторах, кінетики та механізму конкретних каталітичних процесів у хімічній промисловості; вивченню механізму електродних процесів на металічних електродах. Очолював вітчизняну наукову школу з каталізу.

[15; 16; 20; 37; 38; 71; 84]



**ФІНКЕЛЬШТЕЙН Володимир Соломонович
(1896–1937),**

учений-фізико-хімік, член-кореспондент АН УРСР (1934), професор (1934). Народився в м. Бердичеві. Закінчив Київський політехнічний інститут (1919). З 1929 р. завідував кафедрою в Дніпропетровському хіміко-технологічному інституті, одночасно обіймаючи посаду заступника директора та завідуючого відділом Інституту фізичної хімії. У 1934–1937 рр. очолював кафедру фізичної хімії Дніпропетровського університету. У травні 1937 р. його було заарештовано із звинуваченням за участь у контрреволюційній троцькістській організації. Реабілітований у 1956 р.

Основні наукові дослідження виконував у галузі електрохімії та гетерогенного каталізу. Вивчав властивості неводних розчинів, процесу сольватації і комплексоутворення іонів у розчинах електролітів, досліджував процес каталітичного синтезу аміаку. [38; 45; 46; 71]



**ЛЯЛКОВ Юрій Сергійович
(1909–1976),**

хімік-аналітик, доктор хімічних наук (1953), академік АН МолдРСР (1965), брат К. С. Лялікова. Випускник хімічного відділення Фізико-хіміко-математичного інституту (1932). Народився в м. Катеринославі. У довоєнні роки працював у Дніпродзержинському металургійному інституті, з 1952 р. – в Кишинівському університеті (завідувач кафедри аналітичної хімії), одночасно з 1957 р. – в Інституті хімії МолдРСР (з 1958 р. – завідувач лабораторії аналітичної хімії).

Основні наукові праці присвячені розвитку та застосуванню полярографічного методу аналізу, використанню процесів комплексоутворення в аналітичній хімії. Розробив методи аналізу напівпровідникових матеріалів, малих кількостей отрутохімікатів. Автор відомого підручника «Физико-химические методы анализа» (1948, 5-е вид. 1974). [15; 16]

2.2. Лауреати Державних премій

Писаржевський Л. В. (премія ім. В. І. Леніна, 1930), Бродський О. І. (Сталінська премія, 1946) (див. розд. 2.1).



РУСОВ Михайло Терентійович (1905–1979),

фізико-хімік, доктор хімічних наук (1952), лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1979). Випускник хімічного відділення ДІНО кінця 20-х–початку 30-х рр. Працював в Інституті фізичної хімії АН УРСР (в 1969–1974 рр. – зав. відділом каталітичного гідрування).

Вивчав теоретичні і прикладні проблеми каталітичного синтезу аміаку і механізм дії каталізаторів цього процесу, запропонував використання високороздрібнених каталізаторів у виробничих процесах (метод окремих гранул або різного зерніння), дослідив каталітичне гідрування оксидів Карбону на нікелевому і оксидно-цинковому каталізаторах. [76; 77]



НЕЙМАРК Ізраїль Овсійович (1907–1989),

учений-хімік, доктор хімічних наук, лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1972), професор (1955). Народився в с. Підгородне (тепер – с.м.т. Дніпропетровської обл.). Закінчив Фізико-хіміко-математичний інститут в Дніпропетровську (1931). З 1933 р. працював в Інституті фізичної хімії, керував групою адсорбційних процесів, відділом синтезу та дослідження сорбентів (1957–1975). Очолював секцію синтетичних і природних мінеральних сорбентів Наукової Ради з синтезу, вивчення та застосування адсорбентів АН СРСР.

Наукові дослідження стосувалися розробки теоретичних основ синтезу, управління пористою структурою, модифікуванням поверхні адсорбентів; вивчення селективних властивостей мінеральних сорбентів. Під його керівництвом вперше в СРСР розроблені методи синтезу цеолітів (молекулярних сит), наукові основи одержання змішаних сорбентів. Теоретично обґрунтував промисловий синтез силікагелів. [76; 77]



КОРНИЙЧУК Григорій Петрович (1913–1985),

учений-фізико-хімік, професор, доктор хімічних наук (1967). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1987). Народився в с. Мала Клітенка Вінницька обл. Закінчив хімічний факультет ДДУ (1936). З 1939 р. до кінця життя працював в Інституті фізичної хімії АН УРСР, у 1973–1981 рр. – завідувач відділу гетерогенного каталізу.

З'ясував роль макрофакторів в гетерогенному каталізі, розробив експериментальний метод діаграм для кількісного врахування макрофакторів. Розробив ряд приладів для дослідження кінетики і механізму каталітичних процесів (безградієнтні та мікрокаталітичні «реактори Корнійчука»). Виявив і дослідив нові явища в реакціях каталітичного окиснення монооксиду Карбону і вуглеводнів. [47; 76; 77]



ТАНСЬКИЙ Іван Васильович (1919–початок 1980-х?),

хімік-технолог, кандидат хімічних наук, Лауреат Державної премії СРСР (1978), заслужений працівник промисловості УРСР. Випускник хімічного факультету (ДДУ) (1948). Працював головним інженером заводу хімічних реактивів (м. Дніпродзержинськ), Придніпровського хімічного заводу. Нагороджений орденами Трудового Червоного прапора, Жовтневої ре-

волюції, шістьома медалями. [38]



ГІТИС Семен Семенович (1920–2017),

хімік-органік, педагог, доктор хімічних наук, професор, заслужений діяч науки Російської Федерації (1991), відмінник освіти СРСР, відмінник хімічної промисловості, лауреат премії Ради Міністрів СРСР (1982). Народився в с. Соболівка Вінницької обл. Закінчив Одеський державний університет (1942). Учасник Великої Вітчизняної війни.

Науково-педагогічну діяльність розпочинав на кафедрі органічної хімії ДДУ, де працював з 1946 до 1960 рр. (з 1955 р. – доцент), вивчав кольорові реакції полінітропохідних ароматичних вуглеводнів. У 1960–66 рр. –

начальник лабораторії органічного синтезу Новомосковського філіалу Московського Державного інституту азотної промисловості (ДІАП), з 1966 до 1973 рр. – начальник відділу, заступник директора з науки Всесоюзного науково-дослідного і проектного інституту мономерів (м. Тула, Росія). З 1975 р. – завідувач кафедри органічної хімії, професор Тульського державного педагогічного університету. Наукові інтереси пов'язані з нуклеофільними реакціями ароматичних нітросполук, синтезом і розробкою чистих технологій одержання мономерів для полімерів спеціального призначення. Автор понад 500 наукових праць, 130 авторських свідоцтв та патентів, керував виконанням близько 50 кандидатських та 9 докторських дисертацій.

Нагороджений орденом «Знак почета РФ» (1998), багатьма медалями.

[68]



СКРОДСЬКА (РОГОЗНА)

**Тамара Степанівна
(1934–2009),**

хімік-органік, виробничник, кандидат хімічних наук (1967), лауреат Премії Ради Міністрів СРСР. Народилася в м. Дзержинську Донецької обл. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1957) і аспірантури кафедри органічної хімії ДДУ (1962). Кандидатська дисертація, виконала під керівництвом проф. М. С. Малиновського, присвячена

вивченню властивостей деяких епоксидних сполук. Працювала в НДІ «Металобрчермет», на Дніпропетровському лакофарбовому заводі ім. М. Ломоносова, понад 30 років (з 1965 р.) очолювала центральну заводську лабораторію цього підприємства. Працювала за сумісництвом старшим викладачем кафедри органічної хімії ДДУ (1964–1970).

Наукові інтереси зосереджувались переважно в сфері хімії епоксидних сполук, розробки методів аналізу та контролю якості лакофарбової продукції. Автор 9 авторських свідоцтв на винаходи. [Ос. спр, оп. 1, №6412]



МАСЛЮК Анатолій Федорович,

хімік-органік, доктор хімічних наук (1986), професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1996) та премії АН України ім. А. І. Кіпріанова (1991). Народився 1937 р. у м. Керчі (АР Крим). Випускник хімічного факультету ДДУ (1965). Працював в Інститутах Хімії високомолекулярних сполук та Біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України (провідний науковий співробітник), в Інженерно-технічному інституті (професор кафедри хімії та новітніх хімічних технологій).

Основні наукові інтереси – в галузі розробки наукових основ створення фоточутливих олігомерних матеріалів і методів реєстрації оптичної інформації та їх використання у наукоємних технологіях, хімії та біохімії ферментів. [60]



ЖУРАВЛЬОВА Аліна Борисівна,

фізико-хімік, технолог, кандидат хімічних наук (1975), лауреат премії Ради Міністрів СРСР в галузі створення нових технологій (1990). Народилася 1939 р. в с.м.т. Нововоронцовка Херсонської обл. Закінчила Херсонський педагогічний інститут (1961). Випускниця аспірантури кафедри технічної хімії ДДУ (1974). З 1964 р. працювала на хімічному (кафедра технічної хімії) та фізико-технічному факультетах ДДУ, завідувала галузевою науково-дослідною лабораторією технології друкованих плат (1979–90-ті рр.). У другій половині 60-х рр. – заступник декана хімічного факультету ДДУ.

Наукові дослідження вела в галузі прикладної електрохімії, вивчала поведінку Мангану на твердих електродах з високою перенапругою виділення водню, брала участь у розробці технології одержання надтонкої мідної фольги та її промислового освоєння.

Нагороджена Почесною грамотою Мінісвіти України (1998).

[38; Ос. спр, оп. 1, №5884]



ТРОЦЕНКО Владислав Іванович,

фізико-хімік, доктор технічних наук, кандидат хімічних наук, лауреат Премії Ради Міністрів СРСР в галузі створення нових технологій (1990). Народився 1940 р. у м. Рильськ Курської обл. (Росія). Випускник хімічного факультету ДДУ (1962). Працював на хімічному (кафедра технічної хімії, доцент) та фізико-технічному факультетах ДДУ. Був науковим керівником галузевої науково-дослідної лабораторії технології друкованих плат (1979–1990-ті рр).

Основні наукові дослідження виконував в галузі прикладної електрохімії, вивчав умови одержання порошків металів, керував розробкою технології отримання надтонкої мідної фольги та її промислового освоєння, брав участь у розробці та освоєнні технології виробництва анодних заземлювачів на титановій основі з анодностійким покриттям із манган діоксиду. [38; Ос. спр, оп. 1, №5356]



КУПРІН Віталій Павлович,

фізико-хімік, доктор хімічних наук (1993), професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2013). Народився в 1948 р. у м. Дніпродзержинську (Кам'янське) Дніпропетровської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1971). Закінчив аспірантуру Інституту електрохімії АН СРСР (м. Москва) (1974). З 1978 р. – в Українському хіміко-технологічному інституті (з 1995 р. – професор кафедри фізичної хімії).

Наукові дослідження стосуються адсорбції поверхнево-активних речовин та підготовки поверхні металів перед нанесенням гальванічних покриттів, технології виготовлення та застосування безтритилових емульсійних вибухових речовин (ЕВР). Створені за його участю перші вітчизняні наливні ЕВР марки «Україніт» широко застосовуються на гірничо-збагачувальних комбінатах та рудних шахтах України.

Автор понад 250 публікацій, 40 патентів та авторських свідоцтв, 2 монографій. [51; 86]

2.3. Заслужені діячі науки і техніки, освіти, промисловості

Писаржевський Л. В. (заслужений діяч науки УРСР, 1935), Ройтер В. А. (заслужений діяч науки УРСР, 1964), Бродський О. І. (заслужений діяч науки УРСР, 1965) (розд. 2.1); Танський І. В. (заслужений працівник промисловості УРСР) (див. розд. 2.2).



ХРИЗМАН Ілля Онисимович (Еля Нусинович) (1901–1988),

хімік-технолог, заслужений винахідник СРСР, заслужений діяч науки Башкирської АРСР, заслужений хімік Башкирської АРСР, відмінник хімічної промисловості СРСР, професор. Народився в м. Катеринославі. Випускник хімічного відділення ДІНО (1926). Працював в ІФХ АН УРСР (в 1938–1943 рр. – заступник директора). В 1943–1987 рр. – в Уфимському авіаційному інституті (з 1961 р. – професор), до 1973 р. – завідувач кафедрою загальної хімії. Наукові дослідження присвячені кінетиці каталітичного синтезу аміаку, комплексному використанню бурого вугілля Південно-Уральського басейну, вдосконаленню методів аналізу мінеральної сировини, утилізації відходів промисловості. [55; 88]



МАЛИНОВСЬКИЙ Михайло Сергійович (1902–1992),

хімік-органік, доктор хімічних наук (1943), професор (1944), заслужений діяч науки УРСР (1968). Народився у с. Соловецьке В'ятської губ. (нині Кіровська обл., Росія). Закінчив Нижегородський хіміко-технологічний інститут (1932). У роки Великої Вітчизняної війни працював на оборонних підприємствах м. Дзержинська (Росія), очолював міську хімічну лабораторію. У передвоєнні та перші післявоєнні роки – на кафедрі органічної хімії Горьківського державного університету, пізніше – завідувач кафедри органічної хімії Львівського університету (1949–1956), професор (1956–1986), завідувач (1956–1978) однойменної кафедри ДДУ.

Основна сфера наукових досліджень – реакції епоксидування α -окисів олефінів, вивчення реакційної здатності оксиранів та біологічно активних сполук. Розробив метод епоксидування, що дозволило одержати низку нових епоксидних сполук. Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, кількома медалями. [38; 57; 71]



**КАС'ЯН Лілія Іванівна
(1938–2011),**

хімік-органік. доктор хімічних наук (1990), професор (1990), заслужений діяч науки і техніки України (1998). Народилася в м. Старому Осколі Белгородської області (Росія). Закінчила Одеський державний університет (1960), працювала в НДІ пластмас (м. Донецьк; 1960–1962). Після закінчення аспірантури ДДУ (1965) працювала на кафедрі органічної хімії цього навчально-го закладу.

Наукові дослідження вела в галузі хімії епоксидних і каркасних сполук, у тому числі тих, що виявлять біологічну активність, дослідження їх реакційної здатності та розробки методів синтезу. Розробила важливі для практики епоксидні композиції, методи синтезу нових активних нейротропних агентів на основі доступних сполук, відходів коксохімічної та нафтопереробної промисловості.

Багато уваги приділяла керівництву науковою роботою студентів. Понад 40 із них стали переможцями Всесоюзних, республіканських та обласних конкурсів студентських наукових робіт. [31; 38; 71]



**ЛОШКАРЬОВ Юрій Михайлович
(1939–1998),**

електрохімік, доктор хімічних наук (1974), професор (1975), заслужений діяч науки і техніки України (1993), академік АН вищої школи України (1996). Народився в м. Свердловську (нині Єкатеринбург, Росія). Закінчив ДХТІ (1961), аспірантуру при кафедрі технічної хімії ДДУ (1964). Працював на кафедрах технічної (1964–1969) та фізичної (1969–1998) хімії, з 1969 р. – завідувач кафедри, декан хімічного факультету ДДУ (1970–1996). Створив (1988) та очолював науково-дослідну лабораторію електроосадження металів.

Наукові інтереси стосувалися впливу адсорбції ПАР на кінетику та механізм електроосадження металів, розроблення нових технологій гальванотехніки, врахування дії добавок ПАР на хімічні та кристалізаційні стадії процесу. Розроблені під його керівництвом нові процеси електролітичного цинкування та міднення з оптимальним поєднанням технологічних та екологічних характеристик впроваджені у виробництво.

[38; 43; 52; 71]



**ЧМИЛЕНКО Федір Олександрович
(1948–2016),**

хімік-аналітик, доктор хімічних наук (1997), професор (1998), заслужений діяч науки і техніки України (2003), заслужений професор ДНУ (2009), академік АН вищої освіти України (2004). Народився в м. Дніпропетровську. Випускник хімічного факультету (1971). В 1974–2015 рр. працював на цій кафедрі на різних викладацьких посадах, з 1994 р. – завідувач.

Напрямки наукової діяльності – аналітична хімія малих концентрацій, концентрування мікродомішок металів, теорія аналітичного процесу та аналітичного сигналу, фізичні і фізико-хімічні методи аналізу (зокрема, сонолюмінесцентна спектроскопія), хімічні технології космічної галузі. Розробив тест-системи для контролю якості харчових продуктів та технологічних процесів. Співавтор наукового відкриття в галузі іонізуючого випромінювання (2010). Автор та співавтор 800 наукових праць, 60 авторських свідоцтв і патентів, монографій. [38; 59; 69; 71]



ВАРГАЛЮК Віктор Федорович,

учений-електрохімік, доктор хімічних наук (1991), професор (1995), заслужений діяч науки і техніки України (1998), академік АН вищої освіти України (2015). Народився 1950 р. в м. Андрушівка Житомирської обл. Випускник ДДУ (1972). Упродовж 1976–1992 рр. працював на кафедрі фізичної хімії, у 1992–2006 рр. – завідувач кафедри неорганічної хімії. З 1996 р – декан хімічного факультету ДНУ.

Наукові дослідження веде в галузі електрохімії. Вивчаючи взаємодії поверхнево-активних комплексоутворювачів у практично важливих електрохімічних процесах, зробив суттєвий внесок у розвиток теорії дії ПАР на кінетику і механізм електродних реакцій. Ним розроблені нові вискоєфективні технології та електродні матеріали, які використовуються в гальванотехніці та гідрометалургії. Очолював науково-дослідну лабораторію електроосадження металів (з 2011 р. – теоретичних і прикладних проблем хімії).

Нагороджений медаллю «За вірну службу ДНУ».

[9; 38; 71]



**ШТЕМЕНКО Валентина Андріївна
(1934–2004),**

хімік, педагог, кандидат хімічних наук (1975), заслужений учитель України (1970), ммати О. В. Штеменка та Л. В. Штеменко. Народилася 1934 р. в с. Чернецьке Талалаївського району Чернігівської обл. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1962). Працювала завідувачкою аптеки в с. Петропавлівка Дніпропетровської обл. З 1962 р. – вчитель хімії Солонянської середньої школи (Дніпропетровська обл.).

Вчитель-новатор, обиралась делегатом Всесоюзного з'їзду вчителів (1968). Багато хто з її вихованців обрали хімію своєю професією, стали докторами (С. І. Оковитий, О. В. Штеменко) та кандидатами наук.



**АВРАМЕНКО Віктор Іванович
(1938–2015),**

хімік-органік, кандидат хімічних наук (1973), доцент, заслужений працівник освіти України (1998). Народився в с. Іларіонове Синельниківського району Дніпропетровської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1965). Працював на кафедрі органічної хімії ДДУ (з 1973 р. – доцент). Обирався головою профспілкового комітету ДДУ (1990-ті роки).

Наукові дослідження виконував у галузі хімії епоксидів, вивчав реакції дигалогеноксиранів з нуклеофільними реагентами. Синтезував, зокрема, епоксиаміни, що застосовуються у шинній промисловості. Співавтор підручника «Органічна хімія та основи статичної біохімії» .

[38]



ВЕРШИНІН В'ячеслав Ісаакович,

хімік-аналітик, доктор хімічних наук (1990), професор, заслужений працівник вищої школи Російської Федерації (1999). Народився 1946 р. в м. Куйбишеві (нині – м. Самара, Росія). Випускник хімічного факультету (1969) і аспірантури (1972) ДДУ. З 1975 р. працює в Омському державному університеті (Росія), один із організаторів його хімічного факультету, завідувач кафедри аналітичної хімії (з 1993 р. до цього

часу), проректор з навчальної роботи та перший проректор Омського державного університету (1991–1997).

Сфера наукових інтересів – математичний та комп'ютерний методи в аналітичній хімії, спектрофотометричні та люмінесцентні методи визначення органічних сполук, історія і методологія аналітичної хімії, методика викладання у вищій школі. Автор понад 200 наукових публікацій, 7 монографій. [12; 18]



ЖУРАВЕЛЬ (ДОРОФЄЄВА)

Тетяна Олексіївна,

хімік, педагог, кандидат хімічних наук (1975), доцент (1994), заслужений працівник освіти України (2004), лауреат Премії Верховної Ради України (2013). Народилася 1948 р. в м. Дніпропетровську. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1971). З 1977 р. працювала в Дніпропетровській медичній академії. В 1993 р. очолила перший в Дніпропетровській обл. спеціалізований ліцей-інтернат для обдарованих дітей. За 24 роки її директорства обласний медичний ліцей-інтернат «Дніпро» набув статусу асоційованої школи ЮНЕСКО, експериментального закладу Всеукраїнського рівня, увійшов до числа кращих навчальних закладів України.

Наукові праці стосуються досліджень в галузі комплексних сполук, вдосконалення навчального процесу, методики викладання хімічних дисциплін. Нагороджена знаком МОНУ «Василь Сухомлинський». [27]



ІВАНОВА (БАЛИЦЬКА)

Ольга Володимирівна,

хімік, заслужений працівник освіти України (2002). Народилася 1949 р. в м. Дніпропетровську. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1971). Працювала редактором редакцій біології і хімії видавництва «Радянська школа» (1976–1985), очолювала відділ природничо-математичних дисциплін журналу «Радянська школа» (з 1991 р. – «Рідна школа») (1985–1996). Член Спілки журналістів України (з 1991). З 1998 по 2011 рр. займала посаду Головного редактора Державного видавництва «Освіта».

Автор понад 40 друкованих статей в педагогічній пресі. Відмінник народної освіти УРСР (1990) та України (1999). Нагороджена знаком МОНУ «Василь Сухомлинський», численними почесними грамотами та подяками.



ЛЯШЕНКО Андрій Хомич,

хімік, педагог, заслужений учитель України (2009), відмінник освіти УРСР (1991). Народився 1949 р. в с. Орлик Кобеляцького району Полтавської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1971). Працював учителем хімії (1972–1976), секретарем Верхньодніпровського райкому комсомолу (1976–1981). Майже сорок років (з 1981 р.) – директор Дніпровської середньої школи Верхньодніпровського району. За роки його директорства цей навчальний заклад став школою передового досвіду, визнавався лідером освіти України (2002).

Працював науковим співробітником Інституту педагогіки АПНУ, є автором понад 50 наукових праць, підручників з хімії для школи. Неодноразово обирався головою обласної асоціації керівників шкіл сільського регіону, депутатом селищної та районної рад.

Нагороджений знаком МОН України «Василь Сухомлинський».

[26; 56]



НОВЧЕНКОВА (КИРИЧЕНКО)

Катерина Дмитрівна,

хімік, педагог, заслужений працівник освіти України. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1974). Працює вчителем хімії Хмельницького ліцею №17, займала посаду заступника начальника міського управління освіти (м. Хмельницький).

Соросівський учитель. Співавтор кількох посібників з хімії для середньої школи. У 2017 р. нагороджена персональною премією Хмельницької міської ради для кращих педагогічних працівників за розробку посібників, що мають гриф Міністерства освіти України.

Підготувала і продовжує готувати юних дослідників, які активно й успішно беруть участь у Всеукраїнських науково-дослідницьких заходах. Її учні стали фіналістами національного етапу Всеукраїнського конкурсу «Intel Еко-Україна 2018».



КВЯТКОВСЬКА (ВІТВИЦЬКА)

Наталія Анатоліївна,

хімік, педагог, заслужений працівник освіти України (2008). Народилася 1959 р. в м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1983). З 1986 р. працює в спеціалізованій багатoproфільній школі №23 з поглибленим вивченням англійської мови (м. Дніпро) (заступник директора з виховної роботи (1989–2002), з навчально-виховної роботи (2002–2006), директор (з 2006). Нині керує школою, яка є одним із провідних загальноосвітніх навчальних закладів Дніпропетровщини, постійно впроваджує сучасні технології, ініціює інноваційні моделі навчання і виховання, ставала переможцем і дипломантом низки міжнародних виставок.

Нагороджена пам'ятними медалями та чисельними почесними відзнаками. [32]



ШЕРЕМЕТ Тетяна Михайлівна

хімік, педагог, заслужений учитель України (2008). Народилася 1960 р. в м. Олександрія Кіровоградської обл. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1982). З 1982 р. працює вчителем хімії Олександрівської середньої школи Дніпровського району Дніпропетровської обл.

Наукові інтереси стосуються методичних питань викладання хімії в школі, роботі з обдарованими дітьми.

Серед її вихованців понад 60 переможців Всеукраїнської учнівської олімпіади з хімії різних етапів та близько 100 учнів – переможців III і IV етапів Всеукраїнських конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів – членів Національного центру «Мала академія наук України». Лауреат обласної педагогічної премії (2011), має грамоти Обласної ради та облдержадміністрації.

2.4. Професори, доктори наук



КОРШУН Юрій (Георгій) Васильович
(1873–1951),

фахівець в галузі органічної і технічної хімії, доктор хімічних наук (1923), професор (1908). Народився в м. Орел (Росія). Закінчив Харківський університет (1908), працював (з 1908 р.) професором цього вищого навчального закладу. З 1922 р – в КВІНО, де до 1929 р. очолював кафедру органічної і технічної хімії. Одночасно працював в Інституті фізичної хімії (завідувач відділу, заступник директора). У 1930 р. повернувся до Харкова. Керував кафедрами в Хіміко-технологічному (1936–1949) та Політехнічному (1949–1951) інститутах.

Наукові дослідження стосувалися органічної та технічної хімії – вивчення піролу та його похідних, процесів хлорування бензолу, встановленню зв'язку між будовою та властивостями гетероциклічних сполук. У дослідженнях широко використовував фізико-хімічні методи, зокрема оптичні. Автор кількох підручників для вищої школи та монографій. Нагороджений орденом Червоної Зірки, медалями. [38; 48; 71; 81]



РОЛЛІ Клара Володимирівна
(1877–1958, за іншими даними 1953),

учений-хімік, педагог, доктор хімії (1905). Народилася в м. Умані Черкаської обл. Закінчила Женевський університет (Швейцарія) (1904). В 1910-х–на початку 1920-х рр. працювала у вищих навчальних закладах Харкова (асистент неорганічної лабораторії (1907) Харківського університету, асистент кафедри неорганічної хімії Харківського жіночого інституту (1910–1919). Працювала в ДІНО, очолювала кафедру хімії факультету соціального виховання (1922–1929). З 1928 р. – професор. Одночасно вела викладацьку діяльність на кафедрі хімії Гірничого інституту. В 1930-ті роки – в Харківському державному університеті та Науково-дослідному інституті хімії.

Наукові інтереси стосувалися розв'язання теоретичних і прикладних завдань неорганічної та органічної хімії, змісту та методики викладання хімічних дисциплін у вищій школі. Її педагогічна та наукова діяльність проходила у тісній співпраці з професором Ю. В. Коршуном. [38; 71]



**ТИМОФЄЄВ Гаврило Юхимович
(1881–1926),**

хімік-аналітик, фізико-хімік, викладач, магістр хімії (1913), професор. Народився у Харкові. Випускник Харківського університету (1903). Працював асистентом, а з 1907 р. – приват-доцентом цього навчального закладу. У 1917 р. очолив кафедру аналітичної хімії в Катеринославському гірничому інституті. Один з організаторів Університету в м. Катеринославі, перший декан його фізико-математичного факультету, завідувач кафедрами фізичної та аналітичної хімії (1918–1921). З 1921 р. працював у Харкові деканом факультету професійної освіти Інституту народної освіти (ХІНО), керував науково-дослідною кафедрою неорганічної хімії при ХІНО (1921–1926).

Наукові дослідження виконував в галузі неводних розчинів, встановив взаємозв'язок між кінетичними закономірностями і характером сольватації реагентів, досліджував дію органічних розчинників на реакцію утворення трихлороцтовоамілового ефіру із кислоти та амілену, керував роботами з розробки методів одержання колоїдного срібла, фітину та інших фармацевтичних препаратів. [2; 38; 71]



**ЗАНЬКО Анатолій Михайлович
(1885–1948),**

фахівець в галузі металургії та аналітичної хімії, професор (1935). Народився в с. Потуржин Люблинської губернії (нині Польща). Закінчив Санкт-Петербурзький політехнічний інститут (1912). В 1912–1930 рр. – в Катеринославському гірничому інституті. У 1920–1937 рр. працював у КВІНО, де очолював кафедру аналітичної хімії (1925–1933). Одночасно очолював відділ фізико-хімічних методів аналізу в Інституті фізичної хімії АН України (1924–1941).

Наукові дослідження стосувалися розробки методик фізико-хімічного, насамперед електрохімічного, аналізу. Розробив та впровадив у практику заводських лабораторій методи потенціометричного, фотоколориметричного та інтерферометричного аналізу чорних та кольорових металів.

[1; 25; 38; 71]



**РОЗЕНБЕРГ Мальвіна Ассирівна
(1888–1965),**

хімік-неорганік, професор (1934), доктор хімічних наук (1936). Народилася в м. Єлисаветграді (нині – Кропивницький). Закінчила Харківський університет (1911). З 1917 р. працювала асистентом кафедри біохімії Вищих жіночих курсів (м. Катеринослав), а з 1920 р. – в КВІНО спочатку асистентом, потім доцентом кафедри неорганічної хімії (з 1925), очолювала цю кафедру (1925–1952). З 1922 р. проводила наукові дослідження на кафедрі електронної хімії Гірничого інституту, а з 1927 р. – в Інституті фізичної хімії, де очолювала відділ прикладної електрохімії. Паралельно працювала також у Фармацевтичному та Гірничому інститутах (м. Дніпропетровськ), Тбіліському політехнічному інституті. Була одним із організаторів хімічного факультету Дніпропетровського держуніверситету і його першим деканом (1933–1934, 1938–1939).

Наукові дослідження продовжували праці Л. В. Писаржевського в галузі електронної хімії. Вивчала кінетику та механізм електронно-іонних реакцій у розчинах, автор уявлення про особливу роль йону Гідрогену в цих процесах, виконала цикл досліджень з корозії металів та сплавів.

[38; 55; 58; 71]



**ПОЛЯКОВ Михайло Володимирович
(Міхель Вульфович)
(1893–1966),**

фізико-хімік, доктор хімічних наук (1943), професор (1934). Народився в с. Межиріччі Олександрівського повіту Катеринославської губернії. Закінчив хімічне відділення КВІНО (1923). Навчався в аспірантурі у Л. В. Писаржевського на кафедрі електронної хімії Гірничого інституту (1925–1928). У довоєнні роки очолював кафедру загальної хімії цього інституту, у післявоєнний період – в Інституті фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР (у 1954–1966 рр. – завідувач відділом ланцюгових реакцій).

Основні наукові дослідження проводив у галузі теорії каталізу, фізики горіння та вибухів. Започаткував і розвинув новий напрям досліджень – гетерогенно-гомогенний каталіз, висунув, зокрема, уявлення про каталіз на відстані.

[55; 76; 77; 79; 84]



**БЕРЕЗОВСЬКА Фанні Ізраїлівна
(1894–1955),**

хімік-органік, доктор хімічних наук (1939), професор. Народилася в м. Верхньодніпровську Катеринославської губернії. Закінчила медичний інститут в м. Катеринославі (1921), аспірантуру кафедри електронної хімії (1926). Працювала асистентом, а з 1928 р. – доцентом кафедри органічної хімії ДІНО. У 1930–1955 рр. – завідувач цієї кафедри. У 1934–1935 та 1939–1941 рр. – декан хімічного факультету ДДУ. В 1930-ті рр. в Інституті фізичної хімії АН УРСР очолювала лабораторію дослідження механізмів реакцій.

Основними напрямками наукових досліджень було вивчення органічних пероксидів та пояснення їхніх властивостей з погляду електронних уявлень, дослідження реакційної здатності органічних сполук залежно від будови їхніх молекул, механізму та кінетики реакцій.

Обиралась депутатом Дніпропетровської міської ради 4-х скликань. Нагороджена орденом Трудового Червоного Прапора (1949). [4; 38; 55; 71]



**ДАЇН Борис Якович
(1900–1973),**

учений-фізико-хімік та фотохімік, доктор хімічних наук (1943), професор (1945). Народився в м. Черкаси. Закінчив КВІНО (1926). З 1925 р. викладав у вищих навчальних закладах Дніпропетровська та Києва. Очолював кафедри неорганічної хімії в Дніпропетровському хіміко-технологічному (1930–1941 рр.) та Київському медичному інститутах. В ІФХ ім. Л. В. Писаржевського очолював (1934–1971) відділ фотохімії, створений за його ініціативою.

Засновник вітчизняної фотохімічної школи. Розробляв комплексні проблеми фотохімії та фотосинтезу. Його дослідження сприяли розумінню природи елементарного фотоакту, що зароджується на розчинених іонах, дозволили сформулювати загальну концепцію про залежність розміщення смуг поглинання йонів від донорно-акцепторних властивостей розчинників. Вивчав фотохімію хлорофілу у зв'язку з проблемою природного фотосинтезу. Став ініціатором досліджень в галузі радіаційної хімії в Україні. [6; 21; 76; 77]



**СТЕФАНОВСЬКИЙ Володимир Федорович
(1902–1945),**

хімік-аналітик, фізико-хімік, доктор хімічних наук (1941), професор (1941). Народився в с. Усольє Симбірської губернії (нині Ульяновська область, Росія). Закінчив хімічне відділення КВІНО (1923). Спочатку працював на заводах Катеринослава (1924–1928). Потім – асистентом Гірничого інституту, доцентом, завідувачем кафедри Металургійного інституту Дніпропетровська (1928–1930).

З 1933 р. – завідувач кафедри аналітичної хімії ДДУ, перший повоєнний декан хімічного факультету (1944–1945).

Наукові інтереси пов'язані з розробкою і використанням фізико-хімічних методів аналізу, дослідженням кінетики й механізму окисно-відновних реакцій, що застосовуються в об'ємному аналізі, кінетики реакцій у розчинах. Розробив і впровадив у виробництво раціональний метод аналізу марганцевих руд, метод потенціометричного визначення цинку, мангану, алюмінію в сплавах. [17; 38; 71]



**АФАНАСЬЄВ Олексій Сергійович
(1902–1982),**

учений-фізико-хімік, матеріалознавець, доктор технічних наук (1948), професор. Народився в м. Санкт-Петербурзі. Випускник хімічного факультету ДІНО (1926). В 1925–1928 рр. – асистент кафедр аналітичної та фізичної хімії цього закладу. Закінчив аспірантуру Інституту фізичної хімії АН УРСР (1929). З 1930 до 1971 р. – завідувач кафедри фізичної хімії Дніпропетровського металургійного інституту (ДМЕТІ), в 1971–1982 рр. – професор-консультант цієї кафедри.

За сумісництвом працював професором кафедри неорганічної хімії ДДУ (1952–1956).

Наукові дослідження присвячені вивченню механізму корозії металів та розробці методів боротьби з нею. Вивчав кінетику електродних процесів та механізм дії органічних інгібіторів кислотної корозії металів, запропонував нові методи визначення корозійних втрат виробів. За його ініціативою на базі ДМЕТІ створена дослідна станція інгібіторів кислотної корозії. Опублікував 250 наукових праць, 10 підручників. Під його керівництвом захищено 14 кандидатських дисертацій. Нагороджений орденом Леніна, медалями.

[3; 38; 71]

ЛЯЛКОВ Костянтин Сергійович
(1903–1972),

фотохімік, доктор хімічних наук, професор, брат Ю. С. Лялікова. Випускник хімічного відділення ДІНО 1920-х р. Народився в м. Катеринославі. З 1931 р. викладав у Ленінградському інституті кіно-інженерів, завідував кафедрою кінофотоматеріалів, також працював хіміком Державного інституту прикладної оптики.

Розвивав теорію фізичного дозрівання фотоемульсії. Під його керівництвом розроблено метод гідротипного друку кольорових фільмів, впроваджений на вітчизняних кіностудіях. Вів дослідження в галузі світлочутливих полімерів та теорії аерофотографії. Автор монографій, зокрема «Теория фотографических процессов» (1948, ост. вид. – 1960), винаходів. [54]



РУБАНИК Михайло Якович
(1904–1984?),

фізико-хімік, доктор хімічних наук (1956). Випускник хімічного відділення ДІНО кінця 20-х рр. В 30-ті рр. – асистент кафедри аналітичної хімії Дніпропетровського університету. З початку 30-х рр. тривалий час працював в Інституті фізичної хімії АН УРСР (в 1958–1970 рр. – завідувач відділу органічного каталізу). Був головним редактором щорічника «Катализ и катализаторы».

Досліджував процеси окиснення в каталізі, очищення технологічного повітря від вибухонебезпечних домішок вуглеводнів; здійснював пошук нових окисних систем, ефективних гетерогенних каталізаторів. Установив закономірності багатьох каталітичних процесів, розробив способи виготовлення каталізаторів для промислового виробництва ряду важливих хімічних речовин. [76; 77]

ЖАБРОВА Галина Михайлівна,

фізико-хімік, доктор хімічних наук. Випускниця хімічного факультету ДДУ 1930-х років. Працювала в лабораторії гетерогенних комплексних каталізаторів Інституту хімічної фізики АН СРСР (м. Москва).

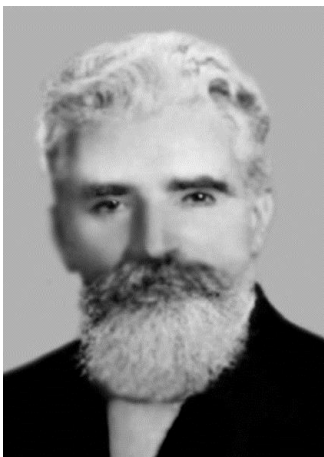
Дослідження вела переважно в галузі гетерогенного каталізу та його застосування в хімічній промисловості. Вивчала, зокрема, вплив отрут та промоторів на каталітичну активність, поведінку каталізаторів з напівпровідниковими властивостями.



**ЧУЙКО Вадим Тимофійович
(1910–1994),**

хімік-аналітик, фахівець з методів концентрування та розділення. Народився в с. Глодове Єлизаветградського повіту Новоросійської губернії (нині – Кіровоградська область). Закінчив Одеський хіміко-медико-аналітичний інститут (1931). Працював інженером хіміко-біологічної лабораторії у Донецьку. З 1938 р. – на кафедрі загальної хімії Донецького політехнічного інституту. Очолював кафедри хімії Черкаського педагогічного (1952–1958), Тернопільського медичного (1958–1963) інститутів. З 1963 р. – професор кафедри аналітичної хімії ДДУ, завідувач цієї кафедри (1963–1978).

Наукові дослідження стосувалися розробки та теоретичного обґрунтування методів концентрування мікродомішок елементів співосадженням, контролю якості природних вод. Одержав вираз для константи рівноваги іонного гетерогенного обміну. Запропонував спосіб концентрування частковим осадженням колектора, розробив високочутливі методики визначення мікрокількостей іонів металів. Був ініціатором створення та науковим керівником лабораторії аналізу стічних вод. [38; 71; 73; 89]



**ГАЛУШКО Віктор Прокопович
(1912–1978),**

електрохімік, кандидат хімічних наук (1940), професор (1965). Народився в с.м.т. Синельникове Катеринославської губернії. Випускник хімічного факультету ДДУ (1936). У 1938–1950 рр. – на кафедрі фізичної хімії ДДУ.

Учасник Великої Вітчизняної війни, боїв під Сталінградом; у грудні 1942 р. тяжко поранений.

З 1950 р. до останніх днів життя – завідувач кафедри технічної хімії ДДУ. У 1955–1958 рр. – декан хімічного факультету ДДУ.

Основні напрямки наукових досліджень – вивчення електродних процесів в умовах високої густини струму та поляризації, теорія анодних процесів під час електрохімічного полірування металів. Розробляв методологічні питання хімії, термодинаміки, розвивав так званий ергетичний підхід в термодинаміці. Керував методологічними та філософськими семінарами на хімічному факультеті. [19; 38; 42; 71]



**СЕРДЮК Лідія Семенівна
(1914–1982),**

хімік-аналітик, доктор хімічних наук (1967), професор (1968). Народилася у с. Санжарівці Гуляйпільського району Запорізької обл. Закінчила хімічний факультет ДДУ (1937) та аспірантуру кафедри аналітичної хімії (1941). З 1944 р. асистент, а з 1946 р. – доцент кафедри аналітичної хімії ДДУ. Очолювала кафедру аналітичної хімії Чернівецького університету (1969–1973). З 1973 р.

працювала професором-консультантом в Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті та викладала в ДДУ.

Наукові дослідження стосувалися вивчення реакцій комплексоутворення рідкісних та рідкісноземельних елементів з органічними гідроксилвмісними лігандами, розвитку фізико-хімічних методів аналізу, зокрема колориметричних, з використанням комплексів Бору з органічними барвниками. Розробила об'ємний ацидометричний напівмікрометод визначення вольфраму в сталях. Вивчала комплекси металів з оксикислотами, визначила їхні характеристики. Встановила склад та міцність комплексів Бору з деякими лігандами, показала можливості їхнього використання в хімічному аналізі. [38; 71; 73]



**ПУЧИН Володимир Олексійович
(1918–2011),**

хімік-органік, доктор хімічних наук (1970), професор. Випускник хімічного факультету ДДУ (1946). Тривалий час працював на кафедрі органічної хімії Львівського політехнічного інституту (в 1972–1978 рр. її завідувач).

Основний напрямок наукових досліджень – розробка теоретичних основ синтезу та хімічної модифікації полімерів і композиційних матеріалів на основі ненасичених органічних пероксидів, здатних до полімеризації. Під його керівництвом створено низку полімерних матеріалів, що містять у молекулах системи кратних зв'язків.

[75]



**СОЛОМКО Зінаїда Пилипівна
(1921–2001),**

хімік-органік, доктор хімічних наук (1973), професор (1974), заслужений професор Дніпропетровського університету (1998). Народилася в с. Успенівці Синельниківського району Дніпропетровської обл. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1947). У 1941 р., будучи студенткою третього курсу, пішла добровольцем на фронт, де до кінця війни була медсестрою, старшим евакуатором сортувального евакогоспіталю.

Після закінчення аспірантури ДДУ (1952) працювала асистентом, доцентом (1954), професором кафедри органічної хімії ДДУ.

Наукові дослідження вела в галузі синтезу гетероциклічних сполук 1,5-бензодіазепінів, вивчала умови синтезу фізіологічно активних речовин (транквілізаторів, діуретиків, пестицидів, сульфамідних препаратів). Працювала в галузі хімії фосфор- та сульфурорганічних сполук, вела аналітичні дослідження домішок в продуктах коксохімічного виробництва, вивчала властивості амінокислот та нітрогеновмісних гетероциклічних сполук. Нагороджена орденом Вітчизняної війни II ступеня, 7 медалями.

[22; 38; 71]



КРИЧМАР Сава Йосипович,

учений-фізико-хімік, доктор хімічних наук (1969), професор. Народився 1928 р. в м. Одесі. Випускник хімічного факультету ДДУ (1950). Працював на Дніпродзержинському азотно-туковому заводі, завідував лабораторією фізико-хімічних досліджень Дніпродзержинської філії ДІАП (1950–1972). Завідував кафедрою загальної хімії Херсонського технічного університету (1972–1993), очолював науково-дослідний сектор (1995–2005), з 2006 р. працює професором кафедри органічного і біохімічного синтезу цього навчального закладу.

Наукові дослідження веде у галузях електрополірування металів, гальванотехніки, вивчення властивостей матеріалів із високотемпературною надпровідністю, розроблення електрохімічних методів аналізу (рідинних і газових сенсорів). Запропонував економічний метод одержання газових сумішей певного складу, конструкції газових сенсорів високої чутливості.

[49]



ТУЛЮПА Федір Михайлович,

хімік-аналітик, доктор хімічних наук (1970), професор (1971). Народився 1928 р. в с. Краснознаменці Петрово-Роменського (нині Гадацького) району Полтавської області. Закінчив хімічний факультет Київського державного університету (1953). Навчався в аспірантурі ДХТІ (1956–1959), працював на кафедрі аналітичної хімії цього навчального закладу. З 1972 до 1981 рр. був завідувачем кафедри неорганічної хімії ДДУ. Пізніше завідував відділом фізико-хімічних методів дослідження в Інституті колоїдної хімії та хімії води АН УРСР (м. Київ) (1981–1989). Очолював кафедру аналітичної хімії УДХТУ (1989–2000), потім – професор цієї кафедри (2000–2016).

Наукові дослідження стосуються хімії комплексних сполук, теорії і практики фізико-хімічних методів аналізу. Вивчав процеси комплексоутворення перехідних та біологічно-активних металів зі складними біологічними лігандами у водних та водно-органічних розчинах, розробив методи їх визначення в різних об'єктах. [38; 71; 73; 86]



БИХОВСЬКИЙ Давид Григорович (1929?–2005)

хімік, розробник електрозварювального обладнання, доктор технічних наук (2003), професор. Випускник хімічного факультету ДДУ (1951). Тривалий час працював у Всесоюзному науково-дослідному інституті електрозварювального обладнання (м. Ленінград), очолював у ньому відділ, в якому розроблялися технології і серійні технологічні електронні пристрої для плазмового різання, зварювання та інших видів обробки металів. Автор відомої монографії «Плазменная резка, сварка, напыление, наплавка металлов» (1972).

Автор та співавтор понад ста авторських свідоцтв СРСР та патентів Російської Федерації на винаходи в цій галузі (способи плазмової обробки, збудження плазмової дуги, управління плазмотроном, пристрої для плазмової обробки виробів), більшість з яких були впроваджені у виробництво. На початку 1990-х рр. виїхав за кордон, де і помер. [67]



МІРОШНИЧЕНКО Олег Якович
(1930–2009),

учений-фізико-хімік, доктор хімічних наук (1996), професор. Випускник хімічного факультету ДДУ (1953). Працював в Дніпропетровському металургійному інституті (зараз Національна металургійна академія України) професором кафедри загальної та органічної хімії, завідувачем лабораторії фізико-хімічних досліджень.

Наукові інтереси – одержання нових склоподібних напівпровідникових матеріалів на основі оксидів перехідних металів, вивчення їхніх фізико-хімічних і електричних властивостей, розроблення методів синтезу скла з наперед заданими напівпровідниковими властивостями.



ЦИГАНОК Людмила Павлівна,

хімік-аналітик, доктор хімічних наук (1989), професор (1990), заслужений викладач Дніпропетровського університету (2000), Відмінник освіти України (2003). Народилася 1936 р. у м. Дніпропетровську. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1958). Працювала у ДХТІ (1958–1962). З 1962 р. – аспірант кафедри аналітичної хімії ДДУ, потім – на викладацьких посадах (1964–1978), завідувач цієї кафедри (1978–1994), завідувач кафедри хімії та хімічної технології ВМС (2003–2005) ДНУ.

Наукові інтереси – дослідження хімічних та хіміко-аналітичних властивостей гетерополікомплексів (поліоксометалатів) елементів III та V груп Періодичної системи та їх використання в аналітичній хімії, визначення закономірностей зміни властивостей гетерополікомплексів (ГПК) залежно від складу ліганду та інших факторів. Нею висунуто гіпотезу про можливість існування моно- і різнолігандних ГПК структури Кеггіна для елементів IIIA групи – Галію, Індію, Талію(III), запропоновані шляхи утворення їх у розчині та синтезу цих сполук. Розробила низку методик аналізу промислових та природних об'єктів, які впроваджені в практику заводських і науково-дослідних лабораторій.

[23; 38; 71; 73]



МЕЛЬНИКОВ Костянтин Олексійович,

агрохімік, доктор технічних наук (1996), професор (2001). Народився 1937 р., у с. Сушець Красногорського району Брянської обл. Закінчив Українську академію сільськогосподарських наук (нині – Аграрний національний університет) (1960). Працював у Сільськогосподарському та Хіміко-технологічному інститутах м. Дніпропетровська. З 2009 р. працює на кафедрі харчових технологій ДНУ (завідувач (2009–2015), з 2015 р. – професор кафедри).

Наукові дослідження зосереджені в галузі інтенсифікації газорідних процесів та їх апаратного оформлення, технології продуктів харчування. Вивчав окисну полімеризацію рослинних олій в пінному режимі, розробив технологію отримання харчового лецитину, проводив дослідження лігніну однорічних рослин та використання продуктів його переробки. Керував розробкою технології одержання висококонцентрованих фосфоліпідів соняшникової олії. [62]



СПОРЯГІН Едуард Олексійович,

хімік-технолог, доктор технічних наук (1982), професор (1984), дійсний член Академії інженерних наук України (1992). Народився 1938 р. в м. Ленінграді (нині – Санкт-Петербург, Росія). Закінчив Ленінградський технологічний інститут ім. Ленради (1960) та аспірантуру цього навчального закладу (1963–1966). Працював на кафедрі переробки пластмас і гуми Білоруського технологічного інституту (1966–1969), у Львівському політехнічному інституті (1969–1981), потім – завідувачем кафедрою переробки пластмас та технології кіно- і фотоматеріалів ДХТІ (1981–1992). Професор кафедри хімії та хімічної технології ВМС ДНУ (1997–2000, з 2005–до сьогодні), завідувач цієї кафедри (2012–2015).

Наукові інтереси стосуються дослідження динаміки процесів переробки полімерних матеріалів у дискових та комбінованих екструдерах, розробки перспективних композиційних матеріалів зі спеціальними властивостями на основі термо- та реактопластів. Керівник розробки технічних виробів і напівфабрикатів із полімерних матеріалів, яка впроваджена у виробництво. [14; 38; 71]



**ФУРІН Георгій Георгійович
(1939–2007),**

доктор хімічних наук, професор. Випускник хімічного факультету ДДУ (1962). З 1962 р. до кінця життя працював у Новосибірському інституті органічної хімії ім. М. М. Ворожцова Сибірського відділення РАН (молодший та старший науковий співробітник (1964–1983), заступник директора з питань науки (1983–1989), завідувач лабораторії (1989–1998), головний науковий співробітник (1999–2007)).

Відомий фахівець з хімії флуоровмісних ароматичних, гетероциклічних та елементорганічних сполук. Здійснив синтез ряду поліфлуороароматичних сполук, що містять Сульфур, Фосфор, Силіцій, Станум та ін. елементи. Автор понад 400 наукових публікацій, у тому числі семи монографій, багатьох патентів. Був науковим керівником виконання дев'яти кандидатських та консультантом двох докторських дисертацій. [82]



ДРЮК Валерій Григорович,

хімік-органік, доктор хімічних наук (1985), професор (1985). Народився 1939 р. в м. Верхньодніпровську Дніпропетровської обл. Закінчив ДХТІ (1961), працював на підприємствах хімічної промисловості (Горлівський АТЗ, Лисичанський хімкомбінат). З 1964 до 1967 рр. – аспірант кафедри органічної хімії ДДУ. Працював в ДДУ науковим співробітником та на викладацьких посадах кафедри органічної хімії (1968–1993), в 1979–1993 рр. – її завідувач. З 1993 р. працює в Кримському агротехнологічному університеті (завідувач кафедри загальної та органічної хімії, з 2003 р. – професор кафедри).

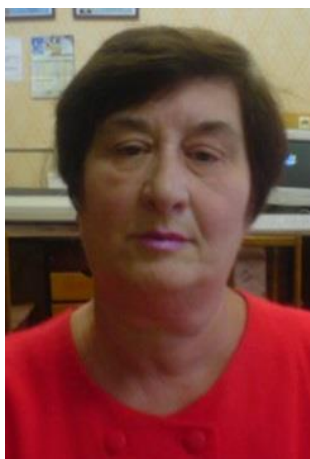
Основні напрямки наукових досліджень – механізми органічних реакцій, синтез, реакційна здатність і біологічна активність епоксидних сполук, теорія окиснення органічних сполук зв'язаним та молекулярним киснем, механізм епоксидування олефінів, хімія пероксидних сполук. Автор (співавтор) 3-х монографій і 5-ти підручників з органічної та біоорганічної хімії. [24; 38; 71]



ОСАДЧИЙ Станіслав Олександрович,

хімік-органік, доктор хімічних наук (2009). Випускник хімічного факультету ДДУ (1962). Працює науковим співробітником у відділі фізичної органічної хімії Новосибірського інституту органічної хімії ім. М. М. Ворожцова Сибірського відділення РАН.

Досліджує потенційно цінні для медицини нативні і синтетично трансформовані алкалоїди, кумарини та глікозиди флори Сибіру та Алтаю. Виявив принципово нові можливості синтезу сполук медичної спрямованості на основі селективних трансформацій доступних алкалоїдів. Знайшов новий ефективний антиаритмічний агент, захищений патентом Російської Федерації.



КРОЇК Ганна Аркадіївна,

хімік-аналітик, геоеколог, доктор технічних наук (2004), професор (2007). Народилася 1942 р. в м. Куйбишеві (нині Самара, Росія). Випускниця хімічного факультету ДДУ (1964). Працювала в ДХТІ (1965–1970), НДІ геології Дніпропетровського університету (з 1971 р.), з 1994 р. – завідувач лабораторії геоекології, водночас (з 2005) – професор кафедри зоології та екології ДНУ. З 2007 р. – професор

кафедри безпеки життєдіяльності ДНУ.

Наукові інтереси – розроблення нових хіміко-аналітичних методів контролю кольорових металів у технологічних процесах виробництва напівпровідників і фармацевтиків, важких металів в об'єктах довкілля; фізико-хімічне моделювання та прогнозування засолення ґрунтів в умовах зрошення, мінімізація забруднення природних вод та ґрунтів важкими металами у регіонах з інтенсивним техногенним навантаженням. [50; 71]

СИПЯГІН Олексій Михайлович,

хімік-органік, доктор хімічних наук. Випускник хімічного факультету ДДУ 1970-х років. Працював в науково-дослідних установах Російської Федерації, зокрема старшим науковим співробітником лабораторії біологічно активних речовин Інституту проблем хімічної фізики.

Наукові дослідження стосуються хімії гетероциклічних сполук, їх застосування у медицині. Знайшов шляхи підсилення протипухлинної дії ряду гетеросполук, зокрема циклофосфатів.



ФЕДІН Олександр Володимирович,

фахівець з аналітичної хімії, квантово-хімічних розрахунків та моделювання, доктор хімічних наук (1996), професор (2006). Народився 1947 р. у с. Млинів Ровенської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1969), аспірантури цього ж закладу. Працював у НДІ «Гипроцветметобработка», Оренбурзькому політехнічному, Уральському педагогічному, Дніпропетровському хіміко-технологічному інститутах, Технічному університеті залізничного транспорту, Інституті екології та природокористування НАН України (м. Дніпропетровськ), корпорації «WESTA» (головний хімік).

Наукові інтереси – триоксифлуороронати елементів III групи як реагенти та аналітичні форми в спектрофотометричних методах, комплексне вивчення і реалізація природоохоронних заходів, методи квантово-хімічних розрахунків та нелінійного математичного програмування. Виконав кілька прикладних розробок.



ТОЛСТИХ Валентина Федорівна,

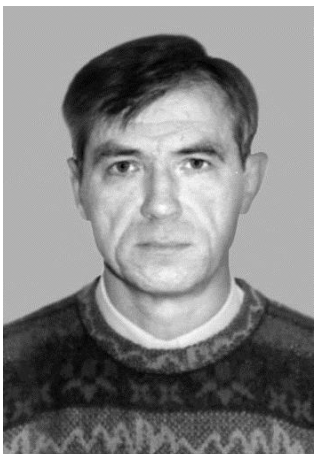
хімік-технолог, доктор технічних наук (1995), професор (2001), академік Міжнародної академії екології та безпеки життєдіяльності. Народилася 1947 р. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1970). Працювала в Дніпродзержинському державному технічному університеті на посадах інженера НДС, доцента кафедри фізичної та аналітичної хімії, професора кафедри загальної і фізичної хімії (1970–2002). Нині мешкає і працює в США.

Наукові інтереси стосуються утилізації відходів хімічних і коксохімічних виробництв, створення на їх основі інгібіторів корозії і кислотного травлення металів, що використовуються в металургійній та нафтодобувній промисловості.

Автор і співавтор 77 статей, 12 науково-методичних праць, 6 авторських свідоцтв.

Нагороджена срібною медаллю ВДНГ СРСР.

[70]



КАШНУС Євген Ілліч,

хімік, доктор хімічних наук (1989), лауреат премії АН УРСР для молодих учених (1981). Народився 1948 р. у м. Івано-Франківську. Випускник хімічного факультету ДДУ (1971). З 1971 р. працює в Інститутах АН України в м. Києві: ІФХ ім. Л. В. Писаржевського (1971–1991), прикладних проблем фізики і біофізики (1991–1998), сорбції та проблем ендоекології (з 1998). Працював у провідних наукових центрах: Інститут науки ім. Вайцмана (Ізраїль, 1992–1996), Університет Хоенхайм (Штутгарт, Німеччина, 1996–1997), Університет м. Лінца (Австрія, 1997–1998).

Наукові інтереси зосереджені в галузі фотохімії: вивчення кінетики швидких фотохімічних процесів з перенесенням заряду і електрона, кінетики фотокаталітичних процесів деструкції органічних забруднювачів навколишнього середовища, спектральних і фотохімічних властивостей гіперіцину (природного антивірусного, протиракового фотосенсибілізатора). Автор монографій «Фотоника молекулярных комплексов» (1988), «Современные научные концепции переноса энергии, заряда и электрона» (2013.), «Energy, charge and electron transfer in chemistry» (2016). [30]



ТКАЧ Володимир Іванович (1954–2017),

хімік-аналітик, доктор хімічних наук (1999), професор (2000). Народився у м. Дніпродзержинськ (нині – Кам'янське) Дніпропетровської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1976). Працював у Дніпродзержинському індустріальному та Запорізькому медичному інститутах (1981–1989). З 1990 р. – доцент кафедри аналітичної хімії, а згодом – кафедри фізичної хімії ДДУ (у 2000–2009 рр. – професор). Завідувач кафедри аналітичної хімії та хімічної технології харчових добавок і косметичних засобів УДХТУ (2001–2015).

Наукові дослідження стосувалися вивчення гетерополікомплексів, розробки фізико-хімічних методів аналізу. Проводив дослідження в галузі синтезу та використання гетерополікомплексів в аналізі нітрогеновмісних біоактивних органічних речовин. Під його керівництвом розроблені методики визначення харчових добавок, біологічно-активних та лікарських речовин у промисловій продукції. [13; 38; 71]



ШТЕМЕНКО Олександр Васильович,

хімік-неорганік, доктор хімічних наук (1996), професор (2001), відмінник освіти України (2000), син В. А. Штеменко, брат Л. В. Штеменко. Народився 1954 р. у с.м.т. Солоне Дніпропетровської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1976). Після закінчення у 1981 р. аспірантури при Інституті загальної та неорганічної хімії ім. М. С. Курнакова АН СРСР (м. Москва) працює в УДХТУ (з 1999 р. – завідувач кафедри неорганічної хімії).

Наукові інтереси зосереджені в галузі хімії кластерних та комплексних сполук рідкісних та розсіяних перехідних металів та біонеорганічної хімії. Вивчає синтез комплексних сполук Ренію з нуклеїновими основами, амінокислотами, фосфатами. Досліджує механізм дії цих сполук на біологічні системи.

Член керівного комітету Європейської організації науково-технічного співробітництва COST SM 1105. Нагороджений нагрудними знаками МОН України «За наукові досягнення» та «Петро Могила». [86]

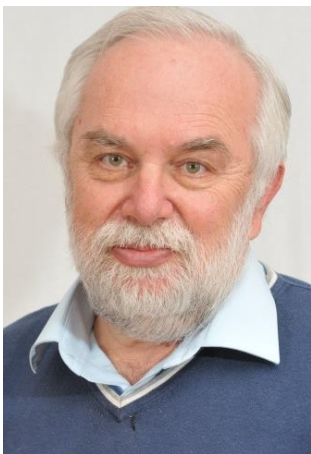


ШТЕМЕНКО (СОЛОМКО)

Наталія Іванівна,

біохімік, кандидат хімічних наук (1981), доктор біологічних наук (1994), професор (2001), дочка З. Ф. Соломко. Народилася 1954 р. у м. Дніпропетровську. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1976). Працювала старшим науковим співробітником НДІ біології ДДУ (1981–1993), професором кафедри біофізики та біохімії ДНУ (1994–2015), завідувала цією кафедрою (1996–2015). З 2017 р. – професор кафедри хімії Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Веде наукові дослідження в галузі біохімії та біоорганічної хімії. Вивчала вплив амінокислотного і ліпідного складу кукурудзи на її стійкість до екзогенних дій, біохімію канцерогенезу. Автор та співавтор підручника з органічної хімії та основ статичної біохімії (2004), кількох монографій та посібників. Член Українського біохімічного товариства (з 1993 р.), Міжнародного товариства біонеорганічної хімії (з 2008 р.). [71]



ГОРБ Леонід Григорович,

фізико-хімік, доктор хімічних наук (2008), старший науковий співробітник. Народився 1954 р. у м. Дніпродзержинську (нині – Кам'янське) Дніпропетровської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1976). З 1998 до 2017 рр. працював в Джексонському державному університеті (США) та декількох американських науково-технічних компаніях. Зараз – провідний науковий співробітник Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, м. Київ.

Науковими інтересами є теоретичні аспекти кислотно-лужних хімічних реакцій, включаючи біологічні та на поверхні адсорбентів і каталізаторів, механізми хімічних реакцій у навколишньому середовищі. Автор та співавтор понад 250 наукових публікацій (індекс Хірша – 40), 10 глав у монографіях.



ШТАМБУРГ Василь Георгійович,

хімік-органік, доктор хімічних наук (2007), професор. Народився 1955 р. в м. Дніпропетровську. Закінчив ДХТІ (1977), аспірантуру Інституту хімічної фізики АН СРСР (1981). Працював у НДІ реактивів та особливо чистих речовин (1982–1991), господарчій асоціації «Нерудбудкомплекс» (1991–1997), науково-виробничій фірмі «Екологічне бюро» (1997–1998) (всі – м. Дніпро), старшим науковим співробітником кафедри органічної хімії ДНУ (1998–2007).

Основні напрямки наукових досліджень – вивчення властивостей N-ацилокси-N-алкоксигемінальних систем та їх аналогів, синтез аномерних амідів, сечовин, карбаматів, N,N-діалкоксиамінів; міжфазний каталіз, створення нових різновидів каталізаторів фазового переносу. Розробив методи синтезу близько 20 нових класів органічних сполук, зокрема нового різновиду сечовин, так званих «аномерних сечовин». [38]



МОІСЕЄВА Людмила Сергіївна,

хімік-технолог, кандидат хімічних наук (1991), старший науковий співробітник (1992), доктор технічних наук (1997), професор. Народилася 1956 р. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1979). Після закінчення аспірантури Дніпродзержинського державного технічного університету працювала в цьому навчальному закладі на кафедрі технології та автоматизації хімічних виробництв (1983–2000) старшим науковим співробітником, а пізніше професором. Очолювала секцію «Біотехнології» даної кафедри. Зараз працює професором Московського авіаційного інституту на кафедрі природної та техногенної безпеки й управління ризиком.

Наукові інтереси пов'язані з хімічним опором матеріалів та захистом від корозії у нафтодобувній і нафтопереробній промисловості. Розробила серію інгібіторних композицій для захисту чорних металів в корозійних середовищах нафтових і газових промислів, спосіб ефективного захисту від корозії органічними інгібіторними композиціями катодної дії в вуглекислотних середовищах. [70]



БАКЛАНОВ Олександр Миколайович,

хімік-аналітик, доктор хімічних наук (2004), професор (2011). Народився 1957 р. в м. Артемівську (нині – Бахмут) Донецької обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1982), аспірантури (1990) та докторантури (2001) кафедри аналітичної хімії ДДУ. Працює в Навчально-науковому професійно-педагогічному інституті Української інженерно-педагогічної академії (м. Бахмут), в якій очолює кафедру охорони праці та екологічної безпеки.

Основні наукові інтереси зосереджені в галузі аналітичної хімії мінералізованих вод, розробці методів та методик оцінки якості харчових продуктів та об'єктів навколишнього середовища, комплексного використання УЗ в аналітичній хімії і хімічній технології для генерації аналітичного сигналу та інтенсифікації процесів розчинення речовини, екстракції, руйнування органічних сполук та кристалізації.



СВЕТКІНА Олена Юрїївна,

інженер-хімік, доктор технічних наук (2015), професор. Народилася 1959 р. в м. Дніпропетровську. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1981). Після закінчення аспірантури і захисту кандидатської дисертації працювала в ДХТІ. Останнім часом – в НТУ «Дніпровська політехніка», з 2015 р. – завідувач кафедри хімії геологорозвідувального факультету цього закладу.

Наукові дослідження виконувала переважно в галузі фізичної хімії (хімічна кінетика, термодинамічні властивості реальних газів та твердих тіл), гірничої справи. В сфері наукових інтересів також збагачення й утилізація різних систем з метою мінімізації їх впливу на екологію. Наукові праці останніх років присвячені розробці методів підготовки мінералів до сепарації шляхом віброударної активації, теоретичних основ цих процесів. Значну увагу приділяє науково-дослідній роботі студентів.



ВИШНІКІН Андрій Борисович,

хімік-аналітик, доктор хімічних наук (2012), професор (2015), академік Академії наук вищої школи України (2017). Народився 1960 р. у м. Магдебурзі (Німецька Демократична Республіка). Випускник хімічного факультету (1982) та аспірантури кафедри аналітичної хімії ДДУ. Після аспірантури залишився працювати на викладацьких посадах цієї кафедри, з 2015 р. – професор. Після захисту докторської дисертації працю-

вав на посаді завідувача кафедри фізичної та неорганічної хімії (2013–2015), а з 2015 р. керує кафедрою аналітичної хімії.

Наукова тематика досліджень ґрунтується на дослідженні, синтезі, вивченні властивостей ГПК та їх застосуванні в інструментальних методах аналізу. Ним вперше в Україні ініційовані дослідження у галузі сучасних автоматизованих проточних методів аналізу, започатковано розробку нових мікроекстракційних методів відділення та концентрування. [38]



НИКОЛЕНКО Микола Васильович,

фахівець в галузі аналітичної, колоїдної хімії та хімічної технології каталізаторів, доктор хімічних наук (2004), професор (2005), відмінник освіти України (2015). Народився 1961 р. у м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1983). Після закінчення аспірантури (1986) працює в УДХТУ на кафедрі аналітичної хімії (1986–2005), завідувачем кафедри загальної хімічної технології (2005–2015). З 2011 до 2014 рр. – перший проректор УДХТУ. З 2015 р. завідує кафедрою аналітичної хімії та хімічної технології харчових добавок і косметичних засобів. Проходив стажування в Упсальському університеті (Швеція).

Наукові дослідження веде в галузях аналітичної та колоїдної хімії, хімічної технології виробництва неорганічних речовин, одержання каталізаторів, переробки вторинної сировини. Висунув теорію специфічної адсорбції, розробив адсорбційно-фотометричний метод аналізу. [86]



ВЕЛІЧЕНКО Олександр Борисович,

фізико-хімік, доктор хімічних наук (2003), професор (2003). Народився 1961 р. у м. Кривий Ріг Дніпропетровської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1983). Працював дослідником лабораторії електроосадження металів (1983–1985) ДХТІ, потім асистентом (1989–1990), доцентом (1991–2002), професором (2003 – 2012), завідувачем (з 2013 р.) кафедри фізичної хімії УДХТУ. Працював професором низки закордонних університетів, зокрема Університету Барселони (Іспанія), Університету Феррари (Італія).

Наукові дослідження веде в галузі електрохімії та фізичної хімії – електрокаталіз при високих анодних потенціалах, синтез і застосування оксидних анодних матеріалів, електросинтез сильних окисників (озон, натрій хлорат(I) та ін.), розробка проточних електрохімічних накопичувачів енергії. Член Американського електрохімічного товариства, Міжнародного електрохімічного товариства, Ради з проблеми електрохімії НАН України. Автор понад 250 наукових публікацій (індекс Хірша – 22), 6 патентів, 4 монографій. [11; 86]



ІВОНІН Сергій Павлович

хімік-органік, доктор хімічних наук (2002), професор. Народився 1961 р. у м. Нікополь Дніпропетровської обл. Закінчив ДХТІ (1983) та аспірантуру цього навчального закладу, працював там же на кафедрі органічної хімії (1995–2004). У 1998–2004 рр. – завідувач кафедри органічної хімії ДДУ. Працював заступником директора з науки приватного підприємства «Прінстонські лабораторії біомолекулярних досліджень» (2005–2007), завідувачем лабораторії фірми «IFLabs» (2007–2010), від 2010 р. – науковий співробітник відділу хімії біологічно активних сполук Інституту органічної хімії НАНУ (всі – м. Київ).

Основні наукові дослідження стосуються хімії біологічно активних сполук, синтезу органічних похідних Фосфору, вивчення закономірностей реакцій електрофільного фосфорилування π -збагачених гетероатомів та їх гетероаналогів. [38]



ДЕРКАЧ (ЄРЬОМЕНКО)

Тетяна Михайлівна,

учений-хімік, педагог, доктор педагогічних наук (2015). Народилася 1966 р. у м. Дніпропетровськ. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1987). Працювала в лабораторії плазмових технологій Дніпровського машинобудівного заводу (1992–1996), доцентом кафедри аналітичної хімії (2000–2004), завідувачем кафедр загальної хімії та харчових технологій (2005–2010) і фізичної та неорганічної хімії (2014–2016). З 2016 р. – професор кафедри промислової фармації та завідувач кафедри професійної освіти в сфері технологій та дизайну Київського національного університету технологій та дизайну.

Основні напрями наукової діяльності: дослідження впливу фізичних полів на хімічний склад та властивості речовин в процесі їх технологічної обробки; розробка нових аналітичних методик для дослідження широкого спектру матеріалів та речовин; психолого-педагогічні аспекти застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі.



ОКОВИТИЙ Сергій Іванович,

хімік-органік, фахівець в галузі квантово-хімічних розрахунків, доктор хімічних наук (2006), професор (2010), відмінник освіти України (2008). Народився 1970 р. у с.м.т. Солоному Дніпропетровської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1993), після чого розпочав свою трудову діяльність на кафедрі органічної хімії на викладацьких посадах (1993–2004), у 2004–2017 рр. – її завідувач. З 2017 р. – проректор з наукової роботи ДНУ. Працював запрошеним професором в Оксфордському університеті (Великобританія) та Джексонському державному університеті (штат Міссісіпі, США).

Тематика наукових досліджень пов'язана з квантово-хімічними дослідженнями механізмів органічних реакцій, визначенням властивостей та спектральних характеристик органічних сполук; вдосконаленням теоретичних методів розрахунку електричних та магнітних властивостей молекул. Входить до складу Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, експертної групи Наукової ради МОН України за фаховим напрямом «Хімія». [38; 71]



ЛУК'ЯНЕНКО Тетяна Вікторівна,

вчений-електрохімік, доктор хімічних наук (2016), професор (2017). Народилася 1980 р. у м. Нікополь Дніпропетровської обл. Випускниця хімічного факультету ДНУ (2002). Після закінчення аспірантури УДХТУ (2005) працює на кафедрі фізичної хімії цього закладу на викладацьких посадах.

Лауреат премії Президента України для молодих вчених за цикл робіт «Наноконпозиційні електрокаталізатори для керованого синтезу» (2014).

Основні наукові інтереси сфокусовані на дослідженні оксидних і метал-оксидних матеріалів; електрокристалізації оксидів, електрокаталізі при високих анодних потенціалах; електросинтезі сильних окисників, вивченні закономірностей електроосадження нанокристалічних багатофункціональних покриттів композитів.



ЦИГАНКОВ Олександр Валерійович,

хімік-органік, доктор хімічних наук (2013). Народився 1980 р. у м. Жовті Води Дніпропетровської обл. Випускник хімічного факультету ДНУ (2002). Після закінчення аспірантури кафедри органічної хімії ДНУ (2005) працював в Кіровоградській льотній академії Національного авіаційного університету, завідував кафедрою загально-технічних дисциплін та авіаційної хімії. З 2012 р – в Національному технічному університеті «ХПІ» на кафедрі органічної хімії, біохімії і мікробіології, з 2016 р. – її завідувач.

Сфера наукових інтересів стосується органічного синтезу, дослідження структури та реакційної здатності N-алкоксиамінопохідних, багатокomпонентних ізоціанідних реакцій функціоналізованих вихідних реагентів та пост-трансформації синтезованих сполук.

2.5. Громадські діячі, виробничники

СОКУРЕНКО Григорій Михайлович (1917–1979),

хімік, громадський та господарський діяч, депутат Верховної Ради УРСР. Випускник хімічного факультету ДДУ (1941). Тривалий час перебував на комсомольських, партійних та громадських виборних посадах. Обирався першим секретарем Ленінського райкому компартії м. Дніпропетровська (1955–1963), головою Дніпропетровського міського виконавчого комітету (1963–1964). З 1965 до 1979 рр. – директор Дніпропетровського лакофарбового заводу (1965–1979), одного з найпотужніших на той час підприємств галузі в Україні. [38]



ГНИВУШ Борис Павлович (1919–2001),

господарський діяч, Герой Соціалістичної праці (1971). Народився в с. Тарашанка Петровського району Кіровоградської обл. Навчався на хімічному факультеті ДДУ (кінець 1930-х- початок 1940-х рр.), закінчив Казахський держуніверситет (1942). З 1944 р. став працювати на Шосткінському капсульному заводі (нині ШКЗ «Імпульс», Сумська обл.) – майстром, начальником цеху, начальником виробничо-планового відділу (1946–1959), директором заводу (1962–1980). За часів його керівництва завод став провідним підприємством галузі. У 1959–1961 рр. очолював Шосткінський завод хімічних реактивів.

Нагороджений орденами Леніна (двічі), Жовтневої революції, Трудового Червоного Прапора, медалями. [38]

ПАЛАГУТА М. О.,

хімік-виробничник, господарський діяч. Випускник хімічного факультету ДДУ 1950-х рр. У 1960-ті рр. минулого століття очолював центральну хімічну лабораторію виробничого об'єднання «Азот» (нині – ПАТ «Азот» OSTCHEM), був її першим начальником. Близько десяти років працював директором Черкаського заводу хімічних реактивів (1970–1979), одного з провідних підприємств хімічної галузі на Черкащині. Завод мав стратегічне значення і відігравав важливу роль у військово-промисловому комплексі Радянського Союзу.



БУЛАВКА Галина Іллівна,

хімік, громадський діяч. Народилася 1953 р. в с. Кіпешка Распоненського району (Молдавська РСР). Випускниця хімічного факультету ДДУ (1977). Працювала на кафедрі неорганічної хімії ДДУ (1977–1981), у виконкомі Дніпропетровської міської ради (завідувачем канцелярією (1981–1995), керуючим справами (1995–1999)), Дніпропетровській облдержадміністрації (заст. голови, керівник апарату (1999–2002)), Дніпропетровській обласній раді (голова (2002–2004), заступник голови (2004–2006)), обласному пенсійному фонді (начальник (2008–2010)), виконувала обов'язки міського голови м. Дніпропетровська (2015). Обиралась депутатом обласної (2006–2010) та міської (2010–2015) Рад. Лауреат премії «Жінка III тисячоліття», нагороджена трьома орденами княгині Ольги (2001, 2003, 2008). Член Наглядової ради Дніпровського національного університету ім. О. Гончара. [8; 85]



ЛИТВИН Володимир Михайлович,

хімік, виробничник, кандидат економічних наук. Народився у 1955 р. Випускник хімічного факультету ДДУ (1977). Працює на ОАО «Запоріжсталь» (м. Запоріжжя): начальник відділу маркетингу, директор з маркетингу та зовнішньо-економічної діяльності. [38]



ДОНЕЦЬ Наталія Григорівна,

хімік, хімік-технолог, громадський та політичний діяч, народний депутат України 3-го скликання. Народилася 1957 р. в м. Новомосковську Дніпропетровської обл. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1979), закінчила також Харківський інститут громадського харчування (1987). Працювала інженером-технологом, викладачем Технологіко-економічного технікуму. У 1996–1998 рр. – голова правління ЗАТ «Приватсервіс» (м. Дніпропетровськ). У 1998 р. обрана народним депутатом України. Була членом Комітету з питань бюджету, Комітету з питань регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України. [38]



КОЗЛОВ Володимир Якович,

хімік, виробничник. Народився 1958 р. у м. Стаханов (нині – Кадіївка) Луганської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1980). Після закінчення університету працював на ВО «Гамма» (м. Запоріжжя) (1980–1983), начальником лабораторії хімічної техніки Запорізької АЕС (1983–2004). З 2004 р. – головний інженер ВП «Науково-технічний центр» ДП «НАЕК «Енергоатом». До сфери діяльності керованого ним науково-технічного центру (НТЦ) входить науково-технічна та інженерна підтримка таких напрямків роботи, як стратегічні дослідження і розробки у сфері розвитку ядерної енергетики та інноваційних паливних циклів; аналіз безпеки енергоблоків АЕС; експлуатація активних зон реакторних установок та використання палива та ін.



ПУГАЧОВ Сергій Дмитрович,

хімік, виробничник. Народився 1958 р. у м. Долинська Кіровоградської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1980). Після закінчення університету працює на Кременчуцькому нафтопереробному заводі спочатку начальником установки, а у 1989–2000 рр. – заступником начальника цеха. З 2000 р. – начальник виробничого відділу, начальник управління ПАТ Укртатнафта.



КОШЕЛЮК Сергій Степанович,

хімік, виробничник, кандидат технічних наук. Народився у 1959 р. Випускник хімічного факультету ДДУ (1981). Працює на Кременчуцькому нафтопереробному заводі; заступник голови правління з виробництва та капітального будівництва ПАТ «Укртатнафта» (м. Кременчук). [38]



РИЛІК Ігор Едуардович,

хімік-технолог, виробничник, кандидат технічних наук. Народився 1959 р. в с.м.т. Губиниха Новомосковського району Дніпропетровської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1981). Фахівець з цукрових виробництв. Був головним інженером, директором, головою правління Губининського буряково-цукрового заводу (1989–2002). У 2002–2004 рр. – заступник генерального директора Дніпропетровської обласної спілки промисловців і підприємців. Працював головним інженером цукрового заводу з переробки тростинного цукру-сирцю «CanSugar Inc.» (м. Нью-Брансвік, Канада) (2003–2006), керівником проекту, технічним директором агрохолдингу «Астарта-Київ» (м. Київ) (2006–2014). правління Національної асоціації цукровиків. Один із розробників способу виробництва дифузного соку з використанням озono-повітряної суміші.



ПОХОДЕНКО Олег Володимирович,

хімік, виробничник, кандидат хімічних наук (1993). Народився 1962 р. в м. Дніпропетровську. Випускник хімічного факультету ДДУ (1984). Після закінчення університету працював в НДЛ електроосадження металів кафедри фізичної хімії та електрохімії ДДУ (інженер, науковий та старший науковий співробітник) (1984–1996). З 1996 до 2006 р. – в НВП «Поліпром» і «Поліпром-Рус» (начальник виробничого відділу та відділу лісохімії, виконавчий директор). У 2006–2008 рр. працював у ВАТ «Перечинський лісохімічний комбінат» (Закарпатська обл.) (директор з забезпечення виробництва, голова правління). У 2008–2009 рр. – директор регіонального представництва ТОВ «Альянс» (м. Суми), 2009–2012 рр. – представник ТОВ «Метахім» в Україні (м. Москва), 2012–2013 рр. – заступник директора ТОВ «НВП НЕОСИНТЕЗ» (м. Київ). З 2013 р. – консультант (м. Дніпро).

Сфера наукових інтересів – використання коагулянтів для очистки води, розвиток нових напрямів переробки торфу.

2.6. Випускники, що працюють за кордоном



ЛЕТУЧИЙ Яків Олександрович,

хімік-органік, біотехнолог, кандидат хімічних наук. Народився 1949 р. у м. Миколаїв. Випускник хімічного факультету ДДУ (1971). Закінчив аспірантуру Інституту хімічної фізики АН СРСР (Чорноголовка). Працював у ВНДІ органічного синтезу (м. Москва), де брав участь у розробці технології синтезу електропровідних полімерів та їх застосування. З початку 1990-х років живе і працює в США. В університеті Айови викладав органічну та загальну хімію, вивчав каталітичний гідрогеноліз і гідроліз хлорованих вуглеводнів. Співпрацював з компаніями «*Penford Products*» (м. Сідар-Рапідс, Айова, США); «*Cyber Science*», «*Integrated DNA Technologies*» (м. Коралвілл, Айова, США); «*Eurofins Genomics*» (м. Луїсвілл, Кентуккі, США). За останньою програмою займався оптимізацією процесів виробництва поруватих носіїв для твердофазного промислового синтезу ДНК та РНК. Автор 18 авторських свідоцтв СРСР, трьох патентів США.



ШТЕМЕНКО Людмила Василівна,

учений-фізико-хімік, технолог, кандидат хімічних наук (1993), дочка В. А. Штеменко, сестра О. В. Штеменка. Народилася 1966 р. в с.м.т. Солоне Дніпропетровської обл. Випускниця хімічного факультету ДДУ (1988). Працювала на кафедрі фізичної хімії ДДУ (з 1998 р. – доцент). З 2005 р. живе і працює у Великій Британії.

Завідувала науково-дослідною лабораторією хіміко-технологічної компанії «*KnitmtshLtd*», що займалася розробкою обладнання для нафтогазової промисловості. З 2009 р. – старший інженер міжнародної компанії «*Cytex*», керує виконанням технічних проектів, пов'язаних з виробництвом компенсаційних матеріалів для аерокосмічної галузі.



КАС'ЯН Андрій Олегович,

хімік-органік, кандидат хімічних наук (1993), син Л. І. Кас'ян. Народився 1966 р. в м Дніпропетровську. Закінчив хімічний факультет ДДУ (1988). З 1988 до 1996 рр. працював в ДХТІ, закінчив аспірантуру цього навчального закладу (1993). З 1996 р. живе і працює в Німеччині: в інститутах органічної хімії Галле-Віттенберзького університету ім. Мартіна Лютера (1996–1998) і Рейнсько-Вестфальського технічного університету Аахена (1998–2002); компанії «ProBioGen AG» (2003–2015); Інституті фізики ім. Кірхгофа (2016–2017). З 2018 р. – в компанії «emp Biotech GmbH» (м. Берлін).

Сфера наукових інтересів – органічна хімія (синтез нових амінокислот та полікислот, енантіоселективний каталіз з участю комплексів Родію та Рутенію), біохімія (виробництво протеїнів, антитіл, гормонів), виробництво хроматографічних матеріалів для молекулярної біології, барвників і реактивів.



ІСАЄВ Олександр Костянтинович,

хімік, доктор (має науковий ступінь PhD з хімії, 2008), професор (2013). Народився 1980 р. в м. Дніпропетровську. Випускник магістратури хімічного факультету ДНУ (2002). Закінчив аспірантуру Джексонського державного університету (штат Міссісіпі, США), де виконав роботу в галузі комп'ютерної та теоретичної хімії, і постдокторантуру Університету Кейс Вестерн у Клівленді (штат Огайо, США). З 2013 р. – професор (Research Assistant Professor) школи фармацевтичних наук Університету Північної Кароліни, співробітник Інституту теоретичної і прикладної математики Університету Каліфорнії в м. Лос-Анджелес (США).

Займається комп'ютерним дизайном ліків і нових матеріалів за допомогою методів машинного навчання і штучного інтелекту.



ЖУРАКОВСЬКИЙ Олександр Анатолійович,

хімік-органік, доктор (має науковий ступінь PhD зі спеціальності Organic Chemistry). Народився 1985 р. Закінчив хімічний факультет ДНУ (2008) та Університет Аризони (м. Тусон, США) (2008–2010), аспірантуру Оксфордського університету (2010–2014). Працював на факультеті хімії і хімічної біології Гарвардського університету (США) (2014–2015), науковим співробітником лабораторії хімічного факультету Брістольського університету (2015–2018) в сфері класичного органічного синтезу (Велика Британія). З 2018 р. – науковий співробітник міжнародної компанії Pharmaron.

Сфера наукових інтересів – синтез речовин, що виявляють біологічну активність. Під час роботи в Брістольському університеті провів енантіоселективний синтез α -циклопіазонової кислоти та термінальних вінілборонатів з алкінів. Створив онлайн-ресурс для прискороного пошуку хімічних статей «Chemistry Reference Resolver» (chemsearch.kovsky.net), який кожен день відвідують близько 2 000 осіб.



ГРИНЬОВА Анна Володимирівна,

хімік-органік. Народилася 1986 р. в м. Дніпропетровськ. Закінчила з відзнакою магістратуру хімічного факультету ДНУ (2009). Після аспірантури та першої постдокторантури в Австралійському національному університеті (м. Мельбурн) у 2014 р. захистила дисертацію, яка отримала кілька нагород, зокрема приз Міжнародного союзу з теоретичної та прикладної хімії (IUPAC), як одна з 5-ти найкращих дисертацій з хімії. У 2016 р. отримала грант ім. Марії Складовської-Кюрі. Нині – постдокторант Федерального політехнічного інституту (м. Лозанна, Швейцарія).

2.7. Декани та завідувачі кафедр хімічного факультету

2.7.1. Декани

В різні періоди деканами хімічного факультету працювали:

1933–1934	1938–1939	доц. (проф.) Розенберг М. А. (див. розд. 2.4)	
1934–1935	1939–1941	доц. (проф.) Березовська Ф. І. (див. розд. 2.4)	
1935–1938 1944–1945	1943–1944	1945–1947	доц. Масальський В. Л. проф. Стефановський В. Ф. (див. розд. 2.4)
1947–1953		доц. Рєзнік В. І.	
1953–1954	1963–1970	доц. Федаш П. М.	
1955–1958		доц. Галушко В. П. (див. розд. 2.4)	
1958–1963		доц. Бринза О. П.	
1970–1996		проф. Лошкарьов Ю. М. (див. розд. 2.3)	
з 1996 до сьогодні		проф. Варгалюк В.Ф. (див. розд. 2.3)	



МАСАЛЬСЬКИЙ Владислав Люціанович (1901–1967),

хімік-технолог, кандидат хімічних наук (1937), доцент. Народився на ст. Мушкетово Сталінської обл. (нині – Донецька обл.). Закінчив ДІНО (1926) та ДХТІ (1930), отримавши спеціальності викладача та інженера-технолога, аспірантуру ІФХ. З 1926 до 1966 рр. працював на кафедрі технічної хімії (з 1934 р. – доцент, в 1930–1950 рр. – її завідувач). Кілька разів обирався деканом факультету.

Багато часу приділяв організації навчального процесу на кафедрі та факультеті. Завдяки його зусиллям на кафедрі технічної хімії в стислі терміни вдалося організувати підготовку спеціалістів з технології азотного виробництва.

Наукові дослідження проводив у галузі технології одержання сполук Нітрогену, вивчав, зокрема, властивості нітридів Феруму. [38]



**РУЗНИК Веніамін Ілліч (Бенціон Єльїч)
(1909–1980-ті?),**

хімік-аналітик, кандидат хімічних наук (1939), доцент, завідувач кафедри аналітичної хімії (1945–1953), декан хімічного факультету (1947–1953). У передвоєнні роки працював асистентом на хімічному факультеті. З перших місяців Вітчизняної війни – в діючій армії, ст. техник-лейтенант, учасник оборони Сталінграда.

Основна сфера наукових інтересів – розробка методик фізико-хімічного аналізу, створення аналітичних приладів, впровадження їх у практику аналітичних лабораторій на виробництві. Створив портативний титраційний фотоколориметр, розробив прості методики визначення мангану, хрому та інших металів шляхом фотоколориметричного титрування. Провів вивчення ряду каталітичних реакцій та розробив методи визначення деяких сполук на їх основі. [38]



**ФЕДАШ Петро Михайлович
(1909–1995),**

електрохімік, кандидат хімічних наук (1952), доцент, декан хімічного факультету. Народився в с. Дмухайлівці Магдалинівського району Дніпропетровської обл. Після закінчення школи і Новомосковського педагогічного технікуму працював вчителем у школах Царичанського району, служив у Червоній Армії. Закінчив хімічний факультет ДДУ

(1937), аспірантуру цього закладу (1940). Учасник Великої Вітчизняної війни: парторг партизанського загону (1941–1943), потім командир взводу діючої армії. З 1946 р. – ст. викладач, доцент кафедри технічної хімії, секретар парткому ДДУ (1954–1955), декан хімічного факультету (1953–1954; 1963–1970). За часів його деканства набір студентів на хімічний факультет було збільшено до 75 осіб, відкрито вечірнє відділення. Факультет неодноразово займав перші місця в ДДУ за успішністю.

Основна тематика наукових досліджень – анодна поведінка алюмінію в різних середовищах, процеси електрохімічного полірування металів. [38]



**БРИНЗА Олексій Павлович
(1919–2007),**

хімік-неорганік, кандидат хімічних наук (1952), доцент, завідувач кафедрою неорганічної хімії (1956–1972, 1982–1986), декан хімічного факультету (1958–1963), відмінник вищої школи СРСР (1980). Народився в м. Ново-Курськ Херсонської обл. Учасник Великої Вітчизняної війни. Закінчив хімічний факультет ДДУ (1946), на факультеті працював у 1946–1988 рр.

(з 1954 р. – доцент).

Основна сфера наукових досліджень – корозія та захист металів від корозії, корозійна поведінка титану у кислих водних та водно-органічних середовищах. Під його керівництвом на кафедрі неорганічної хімії виконано широке коло досліджень щодо пошуку інгібіторів корозії титану та встановленню механізму їхньої дії. [38]

2.7.2. Завідувачі кафедр

Біографічні відомості про завідувачів кафедр-професорів наведені в розд. 2. раніше. Нижче подається інформація про тих завідувачів-доцентів, термін роботи яких був найтривалішим.



**СКАРПЕ Оскар Карлович
(1906–1968),**

фізико-хімік, кандидат хімічних наук (1936), доцент, завідувач кафедри фізичної хімії (1944–1961). Народився в м. Катеринославі. Закінчив Гірничий інститут (1929), працював у доменному цеху металургійного заводу ім. Петровського (1929–1930). Закінчив аспірантуру ІФХ (1935). В 1935–1941 рр. працював старшим науковим співробітником ІФХ. Один із найближчих співробітників академіка О. І. Бродського дніпропетровського періоду, брав участь у проведенні пріоритетних робіт з одержання важкоокисненої води, розробки методів розділення ізотопів, зокрема Урану, методом термодифузії. З 1944 р. працював у ДДУ.

Наукові інтереси стосувалися дослідження методів одержання та використання стабільних ізотопів для вивчення механізмів хімічних реакцій. Вів дослідження в галузі радіаційної хімії та нетрадиційних методів фізико-хімічного аналізу. [38]



**КУРОЧКІН Олександр Федорович
(1941–2015),**

хімік-органік, кандидат хімічних наук (1971), доцент, завідувач кафедри хімії та хімічної технології високомолекулярних сполук (ВМС) (1994–2003). Народився в м. Волгограді (Росія). Закінчив ДДУ (1963), аспірантуру цього навчального закладу (1971). Після закінчення університету працював на загальнонауковому факультеті Запорізького державного університету. Після захисту дисертації – на кафедрі органічної хімії ДДУ (з 1975 р. – доцент). У 1994 р. спільно з фізико-технічним інститутом ДДУ було відкрито нову спеціальність – «Хімічна технологія високомолекулярних сполук» і створено нову кафедру хімії і хімічної технології ВМС, першим завідувачем якої він став. Багато зусиль доклав до організації навчального процесу на кафедрі та філії на Павлоградському хімічному заводі.

Сфера наукових інтересів: синтез біологічно-активних речовин, хімічна модифікація полімерів, технологія виробництва синтетичних жирних кислот та мінеральних добрив. [38; 64]

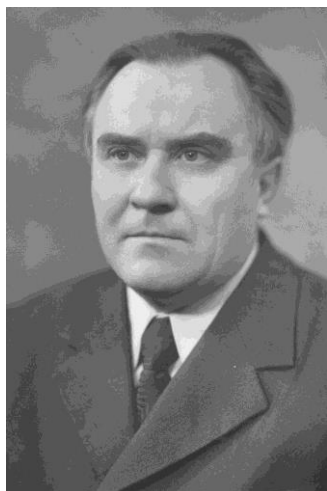


**КОРОБОВ Віктор Іванович
(1958–2018),**

фізико-хімік, кандидат хімічних наук (1992), доцент, завідувач кафедри фізичної хімії (1999–2010), фізичної та неорганічної хімії (2010–2012, 2016–2018). Народився в сел. Новгородському Донецької обл. Випускник ДДУ (1980). В 1980–1984 рр. – майстер ВО «Моторостроитель» (нині – АТ «МОТОР СІЧ», м. Запоріжжя). Після закінчення аспірантури кафедри фізичної хімії та електрохімії (1984–1987) працював в ДНУ, з 1993 р. – доцент.

Сфера наукових інтересів: захист металів від корозії, електроосадження цинку шляхом електрохімічного легування важкими металами. Ним були запропоновані електроліти для одержання Zn–Ni-, Zn–Fe-, Zn–Pb-осадів, які суттєво підвищують корозійну стійкість покриттів. Займався використанням математичних пакетів у хімічних розрахунках, викладанні хімічних дисциплін. Його підручник «Химическая кинетика: введение с Matchad/Maple/MCS», перекладено англійською мовою і видано видавництвом «Springer». [38]

2.8. Заслужені викладачі університету



**КОВТУН Віталій Никифорович
(1926–2008),**

електрохімік, кандидат хімічних наук (1965), доцент, заслужений викладач ДНУ (1999). Народився в с. Велика Прага Кіровоградської обл. Учасник Великої Вітчизняної війни. Випускник ДДУ (1956). По закінченню університету працював асистентом кафедри неорганічної хімії, а після аспірантури кафедри технічної хімії (1959–1961) – асистентом, з 1967 р. – доцентом цієї кафедри, пізніше – кафедри фізичної хімії (1979–2008).

Основні наукові дослідження стосувалися вивчення механізмів процесів анодного розчинення металів за високих потенціалів.

Проводив значну громадську роботу в університеті та на факультеті, на якому очолював ветеранську організацію факультету. Нагороджений орденом «Знак Пошани» (1981).

Читав загальні курси «Процеси і апарати хімічної технології», «Фізична хімія», спецкурси «Кінетика електродних процесів», «Методи електрохімічних досліджень», «Хімічні джерела струму». [38]



**ХМЕЛОВСЬКА (КОНЮХОВА)
Світлана Олександрівна,**

хімік-неорганік, педагог, кандидат хімічних наук (1972), доцент, заслужений викладач ДНУ (2011), відмінник освіти України (2005). Народилася 1938 р. в м. Бокситогорську Ленінградської обл. Випускниця ДДУ (1963). Після закінчення аспірантури ДДУ постійно працювала на кафедрі неорганічної хімії (1964–2010), пройшла шлях від старшого лаборанта до доцента. Пізніше (до 2017 р.) – на кафедрі харчових технологій.

Сфера наукових інтересів – новаторські методи викладання хімічних дисциплін у вищій та середній школі. Понад двадцять років працювала керівником хімічної секції обласного відділення Малої академії наук.

Читала загальні курси «Неорганічна хімія», «Методика викладання хімії», спецкурси з харчових технологій.

Нагороджена медаллю «За вірну службу ДНУ» та нагрудним знаком «Василь Сухомлинський» (2015). [38]



ТРОФИМЕНКО Віталій Володимирович,

фізико-хімік, кандидат хімічних наук (1970), доцент, заслужений викладач ДНУ (2003). Народився 1939 р. в м. Дніпропетровську. Закінчив ДХТІ (1961), працював на кафедрі електрохімічних виробництв цього навчального закладу. З 1971 до 2015 рр. – на кафедрі фізичної хімії ДДУ, з 1972 р. – доцент.

Наукові інтереси пов'язані з вивченням початкових стадій електрокристалізації металів зокрема розділенням перенапруг кристалізації і переходу, зародження нової фази металів, розробкою технологічних процесів цинкування та міднення. За його участю розроблені технології цинкування і міднення.

Читав загальні курси «Фізична хімія», «Електрохімічні системи», спецкурс «Теоретичні основи електроосадження металів». [38]



КОВАЛЕНКО Валерій Сергійович,

фізико-хімік, педагог, кандидат хімічних наук (1977), доцент, заслужений викладач ДНУ (2006). Народився 1948 р. в с. Дмухайлівці Магдалинівського району Дніпропетровської обл. Випускник хімічного факультету ДДУ (1971). Після закінчення аспірантури (1976) постійно працює на кафедрі фізичної хімії ДНУ, з 1983 р. – доцент.

Сфера наукових інтересів – дослідження з теорії початкових стадій електрокристалізації і практики електроосадження металів, інтеграції природничо-наукових знань, історії та методології хімії, викладання природничих дисциплін.

Читає загальні курси «Фізична хімія», «Поверхневі явища і дисперсні системи», спецкурси «Історія хімії», «Хімічні аспекти інтеграції природничих знань».

Співавтор 5 монографій і 4 підручників з хімії для середньої школи.

Нагороджений медаллю «За вірну службу ДНУ».

[38]

3. КАФЕДРИ ХІМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Сьогодні до складу факультету входить 5 кафедр та міжкафедральна лабораторія персональних комп'ютерів

Кафедра фізичної та неорганічної хімії. Кафедри фізичної та неорганічної хімії (до 2010 р. вони існували як окремі структурні підрозділи) створені в 1918 р. Серед фундаторів кафедр були видатні вчені-хіміки – академік Л. В. Писаржевський, професори Г. Ю. Тимофєєв, О. І. Бродський, М. А. Розенберг, В. А. Ройтер.

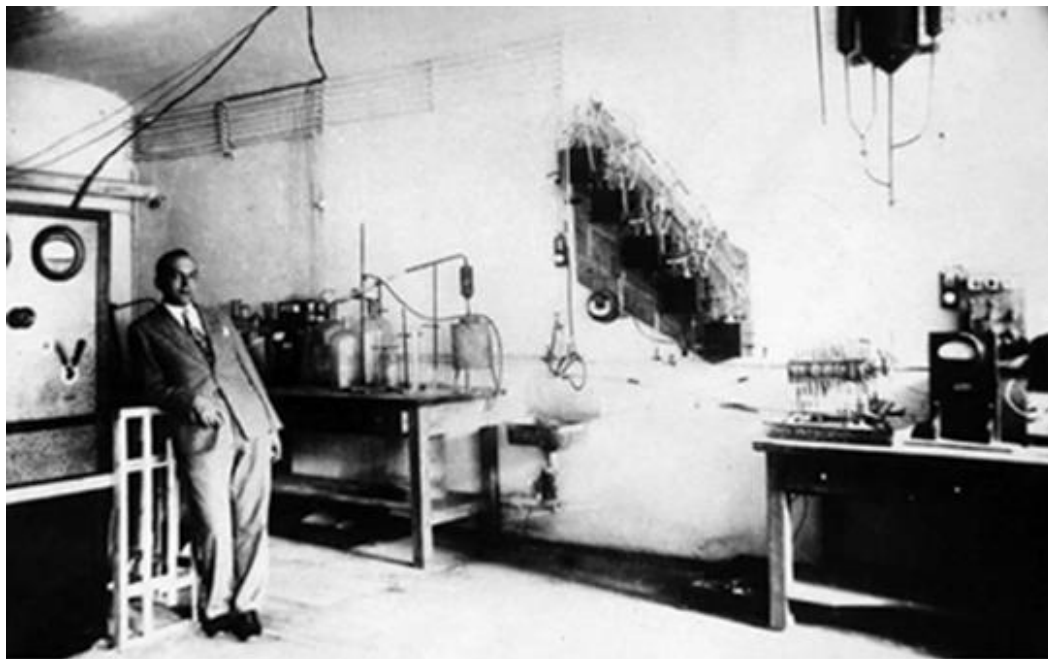


Л. В. Писаржевський зі співробітниками та студентами хімічного факультету (середина 1920-х рр.)

Наукові дослідження кафедри неорганічної хімії в довоєнні роки спрямовувались на розвиток уявлень електронної хімії, одним із основоположників якої був Л. В. Писаржевський; вивчення природи окисно-відновних процесів, механізму корозії і захисту від неї [74]. Корозійна тематика продовжувалась на кафедрі й у післявоєнний період, було розроблено ряд інгібіторів корозії титану [7]. В 1970-90-ті рр. вивчалось комплексоутворення перехідних і біологічно активних металів.

Головний напрям науково-дослідних робіт кафедри фізичної хімії у довоєнний період – вивчення природи розчинів електролітів. Вони виконувались під керівництвом В. А. Ройтера та В. С. Фінкельштейна [37; 45]. Наукові пошуки кафедри тісно пов'язувались з тематикою Інституту фізичної хімії АН УРСР. В ньому під керівництвом О. І. Бродського велись

піонерські дослідження з хімії ізотопів, вперше в Європі одержано важку воду [36; 39]. В повоєнні роки ізотопна тематика стала головною в науковій роботі кафедри.



О. І. Бродський біля установки для одержання важкої води (1936 р.)

З кінця 1960-х рр. під керівництвом Ю. М. Лошкарьова виконувались дослідження з електроосадження металів і впливу ПАР на електродні процеси. З початку 1990-х рр. електрохімічна тематика розвивалась також на кафедрі неорганічної хімії. В організованій у 1988 р. науково-дослідній лабораторії електроосадження металів під керівництвом Ю. М. Лошкарьова і В. Ф. Варгалюка розроблені стійкі до пасивації аноди для хромування, нові процеси цинкування і міднення, які використовували близько 100 промислових підприємств країн СНД [38; 43].

В різні періоди кафедру неорганічної хімії очолювали професори Л. В. Писаржевський (1918–1925), М. А. Розенберг (1925–1952), Ф. М. Тулюпа (1972–1981), В. Ф. Варгалюк (1992–2005), доценти Є. І. Погорельський (1952–1956), О. П. Бринза (1956–1972, 1982–1986), В. П. Федаш (1987–1988), Г. Д. Зегжда (1988–1992), Т. М. Деркач (2005–2010); кафедру фізичної хімії – професори Г. Ю. Тимофеев (1918–1921), Л. В. Писаржевський (1921–1923), О. І. Бродський (1924–1930), В. С. Фінкельштейн (1934–1937), Ю. М. Лошкарьов (1969–1998), доценти В. А. Ройтер (1930–1933), Н. С. Філіпова (1937–1941), О. К. Скарре (1944–1961), В. Ф. Гречановський (1961–1969), В. С. Коваленко (1998–1999), В. І. Коробов (1999–2010) [38]. Об'єднаною кафедрою фізичної та неорганічної хімії завідували доцент В. І. Коробов (2010–2012), професори В. Ф. Варгалюк (2012–2013), А. Б. Вишнікін (2013–2014), Т. М. Деркач

(2014–2016), В. І. Коробов (2016–2018). З 2018 р. кафедру очолює доцент Н. В. Стець.

Останнім часом на кафедрі фізичної та неорганічної хімії розвиваються дослідження початкових стадій електрокристалізації металів, електрохімічних властивостей комплексних сполук 3d-металів, електрохімічних реакцій з використанням квантово- та фізико-хімічних методів, комп'ютерного моделювання, методики викладання хімічних дисциплін.



Професор В. Ф. Варгалюк зі студентами-магістрами в науковій лабораторії (ліворуч); доцент кафедри П. А. Полонський та старший лаборант О. О. Орлата в лабораторії електроосадження металів кафедри фізичної та неорганічної хімії (праворуч)

Кафедрою ведеться підготовка бакалаврів, магістрів, аспірантів за спеціальністю «Хімія» та бакалаврів за спеціальністю «Середня освіта (Хімія)».

Сьогодні на кафедрі працюють:

Стець Надія Вікторівна, в. о. завідувача кафедри, кандидат хімічних наук, доцент. Народилася 1962 р. в м. Кривому Розі Дніпропетровської обл. Закінчила ДДУ (1984). Дослідження веде в галузі теорії і практики електроосадження металів, методики викладання хімічних дисциплін у вищій та середній школі; читає курси з загальної та неорганічної хімії, методики викладання хімічних дисциплін у вищій та середній школі.

Варгалюк Віктор Федорович, професор (див. розділ 2.3). Читає курси з неорганічної і колоїдної хімії, електрохімічної кінетики, комп'ютерного моделювання хімічних систем, корозії та захисту матеріалів і виробів.

Кандидати хімічних наук, доценти:

Коваленко Валерій Сергійович, заслужений викладач ДНУ (див. розд. 2.8).

Полонський Володимир Анатолійович. Народився 1957 р. в м. Верхівцеві Дніпропетровської обл. Закінчив ДДУ (1979). Веде дослідження з гальванотехніки, вивчення кінетики і механізму складних

електрохімічних систем, хімічного матеріалознавства; читає курси з електроосадження металів, наноелектрохімії, перспективних неорганічних матеріалів, корозії та захисту матеріалів і виробів.

Борщевич Лариса Вікторівна. Народилася 1960 р. в м. Дніпропетровську. Закінчила ДДУ (1983). Дослідження веде в галузі теорії і практики електроосадження металів, методики викладання хімічних дисциплін у вищій та середній школі; читає курси з загальної та неорганічної хімії, методики викладання хімії в школі.

Шевченко Людмила Василівна. Народилася 1960 р. в м. Дніпропетровську. Закінчила Дніпропетровський хіміко-технологічний інститут (ДХТІ) (1982). Веде дослідження з хімії комплексних сполук; читає курси з загальної та неорганічної хімії, хімії комплексних сполук.

Саєвич Оксана Володимирівна. Народилася 1966 р. в м. Дніпропетровську. Закінчила ДДУ (1988). Веде дослідження в галузі пробопіготовки біомедицинських об'єктів, біонеорганічної хімії; викладає курси з загальної хімії, харчової хімії.

Плясовська Катерина Андріївна. Народилася 1975 р. в м. Дніпропетровську. Закінчила ДДУ (1997). Веде дослідження електроосадження композитних матеріалів, анодних процесів на твердих електродах; викладає курси з будови речовини, кристалохімії, фізичної та колоїдної хімії.

Денисенко Тетяна Олександрівна. Народилася 1982 р. в м. Дніпропетровську. Закінчила Український державний хіміко-технологічний університет (УДХТУ) (2004). Веде дослідження властивостей гетерополікомплексів структури Доусона; читає курси з загальної та неорганічної хімії, основ хімічного матеріалознавства.

Артамонова Ольга Олександрівна, завідувач навчальної лабораторії; ст. лаборанти: Бормотова Зоя Леонідівна, Завалій Інеса Іллівна, Орлата Олена Олександрівна, Рижило Валентина Іванівна, Рудь Валентина Гнатівна, інженер Осокін Євген Сергійович.

Кафедра аналітичної хімії. Кафедра аналітичної хімії заснована у 1918 р. Її наукова тематика у довоєнний період визначалась запитами підприємств металургійної промисловості і спрямовувалась на розробку фізико-хімічних методів аналізу. Вчені кафедри (А. М. Занько, В. Ф. Стефановський, О. Л. Давидов) стали піонерами розробки фотоколориметричних методів аналізу (фотоелектроколориметр конструкції О. Л. Давидова було впроваджено у практику роботи багатьох заводських лабораторій). В перші післявоєнні роки вивчались комплекси рідкоземельних

елементів з органічними реагентами. У 1960-70-ті рр. під керівництвом професора В. Т. Чуйка на кафедрі проводились дослідження з концентрування ультрамалих домішок елементів методом спів осадження [77]. В 1970-х рр. відбулося становлення нового наукового напрямку (його очолила професор Л. П. Циганок) – спрямованого синтезу та використання гетерополікомплексів у спектроскопічних та електрохімічних методах аналізу. Досить тривалий час на кафедрі під керівництвом професора Ф. О. Чмиленка розвивались фізичні та фізико-хімічні методи аналізу, досліджувались можливості інтенсифікації аналітичного процесу різними видами фізичної дії, насамперед ультразвуком [38].



Викладачі кафедри аналітичної хімії (зліва направо): (фото ліворуч) А. Д. Комарова, завідувач кафедри В. Т. Чуйко, Л. П. Циганок; (фото праворуч) – Л. І. Хатнюк, Л. С. Сердюк, В. І. Довгаль (нижній ряд), В. С. Смирна, Л. Ф. Голобородько, В. П. Назаренко (верхній ряд) (1970-ті рр.)

В різні періоди кафедру очолювали професори Г. Ю. Тимофеев (1918–1921), Л. В. Писаржевський (1921–1925), А. М. Занько (1925–1933), В. Ф. Стефановський (1933–1945), В. Т. Чуйко (1963–1978), Л. П. Циганок (1978–1994), Ф. О. Чмиленко (1994–2015), доценти В. І. Резнік (1945–1961), В. Д. Василенко (1961–1963) [38]. З 2015 р. кафедрою завідує професор А. Б. Вишнікін, під керівництвом якого виконуються дослідження з аналітичної хімії гетерополісполук, вперше в Україні вивчаються автоматизовані проточні методи аналізу.

Кафедрою виконується держбюджетна тема, ведеться підготовка бакалаврів, магістрів, аспірантів за спеціальністю «Хімія».



Доценти С. М. Худякова та Н. М. Смітюк зі студентами-магістрами в лабораторіях кафедри аналітичної хімії

Сьогодні на кафедрі працюють:

Вишнікін Андрій Борисович, завідувач кафедри, професор, доктор хімічних наук, академік АН вищої освіти України (див. розділ 3.4). Читає курси з аналітичної хімії, моделювання експерименту в хімії на ПЕОМ, статистики в аналітичній хімії, методів розділення і концентрування.

Кандидати хімічних наук, доценти:

Худякова Світлана Миколаївна. Народилася 1958 р. в с. Ольховатці Донецької обл. Закінчила ДДУ (1982). Веде дослідження методів концентрування і визначення благородних металів з використанням як аналітичних реагентів димеркаптотіопіронів; читає курси з електрохімічних та експресних методів аналізу, аналітичної хімії.

Жук Лариса Петрівна. Народилася 1964 р. в м. Кривому Розі Дніпропетровської обл. Закінчила ДДУ (1994). Веде дослідження модифікуючого впливу полімерних речовин на аналітичний сигнал; читає курси з аналітичної хімії, аналізу лікарських речовин, спектроскопічних методів аналізу, методології та організації наукових досліджень.

Сидорова Лариса Петрівна. Народилася 1967 р. в с. Веселому Запорізької обл. Закінчила ДДУ (1990). Веде дослідження з аналізу харчових продуктів та об'єктів навколишнього середовища; читає курси з аналітичної хімії, методів контролю продукції.

Смітюк Наталія Михайлівна. Народилася 1974 р. в м. Кривому Розі Дніпропетровської обл. Закінчила ДДУ (1997). Веде дослідження з аналізу ґрунтів і геологічних зразків; читає курси з аналітичної хімії, аналітичної хімії навколишнього середовища, математичного планування хімічного експерименту.

Гуртова Ольга Володимирівна. Народилася 1978 р. в м. Жовті Води Дніпропетровської обл. Закінчила ДДУ (2000). Веде дослідження хімічних

сенсорів на основі молекулярно-імпринтованих полімерів; читає курси з аналітичної хімії.

Маторіна Катерина В'ячеславівна. Народилася 1982 р. в м. Дніпропетровську. Закінчила Дніпропетровський національний університет (ДНУ) (2005). Веде дослідження в галузі застосування органічних реагентів в аналітичній практиці та використання потенціометричних сенсорів; читає курси з аналітичної хімії, технічного аналізу, математичного планування експерименту в хімії, стандартизації, метрології, сертифікації.

Іваниця Лідія Олександрівна. Народилася 1986 р. в м. Дніпропетровську. Закінчила ДНУ (2008). Веде дослідження взаємодії полімерних флокулянтів з органічними барвниками та їх використання в хімічному аналізі; читає курси з аналітичної хімії, обробки та моделювання експерименту на ПЕОМ, атомно-спектроскопічних та хроматографічних методів аналізу.

Коваль Валентина Іванівна, завідувач навчальною лабораторією; ст. лаборант Измалкова Олена Миколаївна, лаборант Сухова Альбіна Георгіївна, інженер Чернявська Анна Юріївна.

Кафедра органічної хімії. Кафедра заснована у 1918 р., її першим завідувачем був професор Г. Ю. Тимофєєв [2; 83]. Того ж року кафедру очолив видатний вітчизняний фізико-хімік професор Д. П. Коновалов [33; 41], який працював до того в Петрограді. Він організував в Дніпропетровську Державну лабораторію хімічних виробництв, в якій вели теоретичні та прикладні дослідження співробітники кафедри (виробництво хімічних та лікарських препаратів, виконання технічних аналізів). У довоєнні і перші післявоєнні роки на кафедрі вивчалась реакційна здатність органічних сполук у зв'язку з їхньою електронною будовою.



Професори кафедри органічної хімії З. Ф. Соломко (ліворуч) та М. С. Малиновський (праворуч) проводять заняття зі студентами-хіміками (1970-ті рр.)

У 1960-80-ті рр. під керівництвом професора М. С. Малиновського велись дослідження в галузі епоксидних сполук, було розроблено новий метод епоксидування олефінів, що дозволило отримати нові класи епоксидних сполук, які використовувались у виробництві [75]. Епоксидна тематика продовжувалась і в наступні роки (В. Г. Дрюк, Л. І. Кас'ян). Розроблено, зокрема, методи синтезу епоксидів з подвійними і потрійними зв'язками. Паралельно велись дослідження в галузі хімії каркасних сполук (Л. І. Кас'ян), синтезу гетероциклічних сполук 1,5-бензодіазепінів, які відзначаються лікувальними властивостями (З. П. Соломко), останнім часом вивчається реакційна здатність епоксидів та їх похідних, ведуться квантово-хімічні дослідження механізмів органічних реакцій (С. І. Оковитий) [40].



Завідувач кафедри органічної хімії, доцент І. М. Тарабара (ліворуч) та завідувач науково-дослідною лабораторією, старший науковий співробітник В. О. Пальчиков і доцент А. А. Аніщенко (праворуч) в лабораторіях кафедри

В різні періоди кафедру очолювали професори Г. Ю. Тимофєєв (1918), Д. П. Коновалов (1918–1922), Ф. І. Березовська (1930–1955), М. С. Малиновський (1957–1979), В. Г. Дрюк (1979–1993), С. І. Оковитий (2004–2017), доценти Л. М. Юриліна (1955–1957), Л. П. Глушко (1993–1995), Н. Я. Божанова (1995–1997), С. П. Івонін (1997–2004) [38]. З 2017 р. кафедрою завідує доцент І. М. Тарабара

Сьогодні на кафедрі працюють:

Тарабара Ігор Миколайович, завідувач кафедри, доцент, кандидат хімічних наук. Народився 1974 р. в м. Новгород-Сіверському Чернігівської обл. Закінчив ДДУ (1996). Веде дослідження каркасних епоксидних сполук та їхніх похідних; читає курси з органічної хімії, фізичних методів дослідження органічних сполук, механізмів хімічних реакцій та квантово-хімічних методів їх дослідження.

Оковитий Сергій Іванович, доктор хімічних наук, професор (див. розділ 3.4). Читає курси з квантової хімії, комп'ютерного моделювання хімічних систем, механізмів хімічних реакцій та квантово-хімічних методів їх дослідження.

Кандидати хімічних наук, доценти:

Дмітрікова Лариса Василівна. Народилася 1958 р. у м. Дніпродзержинську (Кам'янському) Дніпропетровської обл. Закінчила ДДУ (1983). Веде дослідження процесів електроокиснення органічних сполук; читає курси з фармацевтичної хімії і методів синтезу лікарських сполук промислового виробництва, фармацевтичної хімії, фармакології, фармакокінетики і фармакогнозії.

Сеферова Марина Федорівна. Народилася 1962 р. у м. Коврові Володимирської обл. (Росія). Закінчила ДДУ (1985). Веде дослідження каркасних епоксидних сполук; читає курси з органічної хімії, біоорганічної хімії та методів органічного синтезу, фізичних методів дослідження речовин, хімії природних сполук.

Коптєва Світлана Дмитрівна. Народилася 1968 р. в м. Синельниковому Дніпропетровської обл. Закінчила ДДУ (1990). Веде дослідження реакційної здатності диариламінів та їх гетероаналогів; читає курси з органічної хімії, хімії гетероциклічних сполук, механізмів хімічних реакцій та квантово-хімічних методів їх дослідження, хімії лікарських сполук.

Петухова Олена Ігорівна. Народилася 1971 р. в м. Лозова Харківської обл. Закінчила ДДУ (1993). Веде дослідження з синтезу біологічно активних сполук гетероциклічної будови; читає курси з органічної хімії, фармакогнозії, механізмів хімічних реакцій.

Аніщенко Андрій Олександрович. Народився 1973 р. у м. Дніпропетровську. Закінчив ДДУ (1995). Веде дослідження хімії бензоїнів; читає курси з органічної хімії, методів ідентифікації лікарських сполук, основ хімічної технології енергонасичених речовин і матеріалів.

Соколова Ольга Геннадіївна, завідувач навчальною лабораторією, ст. лаборанти: Білоус Вікторія Миколаївна, Дерев'янка Тетяна Вікторівна, Пальчикова Марія Володимирівна, інженери Заровна Ірина Сергіївна, Борщевич Андрій Олегович.

Кафедрою виконуються дві держбюджетні тема, ведеться підготовка бакалаврів, магістрів, аспірантів за спеціальністю «Хімія».

На кафедрі функціонує науково-дослідна лабораторія теоретичних та прикладних проблем хімії, штатними співробітниками якої працюють кандидати хімічних наук:

Пальчиков Віталій Олександрович, завідувач лабораторією, старший науковий співробітник. Народився 1982 р. у м. Дніпродзержинську (Кам'янське) Дніпропетровської обл. Закінчив ДНУ (2004). Веде дослідження з синтезу біологічно-важливих оксазетероциклічних та відкритих гетероатомних сполук на основі епоксидних похідних.

Глушков Віталій Миколайович, доктор фізико-математичних наук (2004), провідний науковий співробітник. Народився 1949 р. на ст. Бесарабська (Молдова). Закінчив ДНУ (1973). Веде дослідження з квантової механіки молекул.

Гапонов Олександр Олексійович, старший науковий співробітник. Народився 1958 р. у с. Кірове Запорізької обл. Закінчив ДДУ (1980). Веде дослідження реакційної здатності 1,5-бензодіазепінів та методів їх синтезу.

Сергеева Тетяна Юріївна, науковий співробітник, доктор філософії в галузі хімічних наук. Народилася 1985 р. в м. Кіровоград (Кропивницький). Закінчила ДНУ (2009). Займається квантово-хімічними дослідженнями механізмів утворення та трансформації гетероциклічних сполук.

Кафедра хімії і хімічної технології високомолекулярних сполук.
Кафедра створена у 1994 р. У 1997 р. було відкрито філіал кафедри на НВО «Павлоградський хімічний завод» (НВО «ПХЗ»).

Наукові інтереси співробітників кафедри – розробка методів синтезу та технологій отримання полімерних сполук і домішок багатофункціонального призначення на основі синтетичної й природної сировини, метало- і гетерополікомплексів для композиційних матеріалів спеціального призначення; дослідження реологічних властивостей сумішевих енергонасичених композицій, їх регулювання та прогнозування.



Завідувач кафедри хімії та хімічної технології ВМС, доцент К. Є. Варлан (ліворуч) та доцент М. А. Поджарський пояснюють студентам спеціальності «Хімічна технологія» принцип дії лабораторних установок

В різні періоди кафедру очолювали професори Л. П. Циганок (2003–2005), Е. О. Спорягін (2012–2014), доценти О. Ф. Курочкін (1994–2003), О. Ю. Нестерова (2005–2012) [38]. З 2014 р. кафедрою завідує доц. К. Є. Варлан. Філіал на НВО «ПХЗ» очолює доктор технічних наук Є. Б. Устименко.

Кафедра готує бакалаврів і магістрів за спеціальністю «Хімічні технології та інженерія».

Сьогодні на кафедрі працюють:

Варлан Костянтин Єлисейович, завідувач кафедри, кандидат хімічних наук, доцент. Народився 1957 р. у м. Дніпропетровську. Закінчив ДХТІ (1979). Веде дослідження з синтезу компонентів для полімерних композиційних матеріалів спецпризначення; читає курси з хімії та фізики високомолекулярних сполук, спецкурси.

Спорягін Едуард Олексійович, доктор технічних наук, професор, академік Академії інженерних наук України (див. розд. 2.4). Читає курси з проектування, обладнання та технологій виробництва енергонасичених композицій.

Устименко Євген Борисович, доктор технічних наук, доцент. Народився 1961 р. в м. Пржевальську (Киргизстан). Закінчив Казанський хіміко-технологічний інститут (1984). Веде дослідження в галузі технологій виробництва високоенергетичних матеріалів спецпризначення; читає курси з охорони праці, метрології та сертифікації продукції галузі.

Кандидати наук, доценти:

Суровцев Олександр Борисович, кандидат хімічних наук. Народився 1955 р. в м. Павлограді Дніпропетровської обл. Закінчив ДХТІ (1977). Веде дослідження в галузі технологій полімерних і енергонасичених композицій; читає курси з хімії та технології мономерів, полімерів і матеріалів на їх основі.

Нестерова Олена Юріївна, кандидат хімічних наук. Народилася 1956 р. в м. Іваново (Росія). Закінчила ДДУ (1979). Веде дослідження з методів синтезу та технологій виготовлення компонентів енергонасичених матеріалів; читає курси з хімії та методів досліджень високоенергетичних сполук.

Поджарський Михайло Абрамович, кандидат технічних наук. Народився 1959 р. в м. Дніпродзержинську (Камя'нському) Дніпропетровської обл. Закінчив ДХТІ (1981). Науково-практичні інтереси – розробка обладнання та технологій хімічних спецвиробництв; читає курси з хімічної технології, процесів та апаратів хімічних виробництв.

Косіцина Олена Сергіївна, кандидат технічних наук. Народилася 1984 р. в м. Жовті Води. Закінчила ДНУ (2006). Веде дослідження з хімії компонентів енергонасичених матеріалів; читає курси з хімії високомолекулярних сполук, систем автоматизованого проектування, спецкурси.

Асистент Федорук Віта Олексіївна. Народилася 1991 р. в м. Дніпропетровську. Закінчила ДНУ (2014) і аспірантуру (2018). Досліджує реологічні властивості сумішевих енергонасичених композицій; веде лабораторні практикуми з хімічних та технологічних дисциплін.

Черняк Любов Василівна, завідувач навчальною лабораторією, ст. лаборанти: Заведенко Євген Олександрович, Надтока Марина Іванівна, Шевченко Ольга Вікторівна.

Кафедра харчових технологій. Кафедра харчових технологій (створена в 2004 р.) – наймолодша на хімічному факультеті. Її діяльність спрямована на забезпечення професійної та практичної підготовки фахівців для закладів ресторанного господарства та харчової промисловості, зокрема Придніпровського регіону [10].

На першому організаційному етапі кафедру очолив професор В. Ф. Варгалюк. Далі завідували кафедрою доцент Т.М. Деркач (2005–2010), професор К.О. Мельников (2010–2014). З 2014 р. кафедру очолює доцент Т. О. Колісниченко.



Завідувач кафедри харчових технологій, доцент Т. О. Колісниченко та доцент Ю. А. Мацук (на фото – в центрі) проводять заняття зі спеціальних дисциплін в лабораторіях кафедри

Викладачами кафедри видано навчальні посібники з грифом МОН, монографії, статті у вітчизняних та закордонних наукових виданнях, в тому числі у тих, що входять до міжнародних баз цитування.

Кафедра веде підготовку бакалаврів та магістрів за спеціальністю «Харчові технології».

Сьогодні на кафедрі працюють:

Колісниченко Тетяна Олександрівна, завідувач кафедри, кандидат технічних наук, доцент. Народилася 1974 р. в м. Дніпропетровську. Закінчила Харківську державну академію технологій та організації харчування (1999). Основний напрямок діяльності – розробка функціональних продуктів харчування з використанням йодовмісних добавок; читає курси з технології в

галузі, організації ресторанного господарства, технології виробництва кондитерських виробів, основ кулінарної майстерності.

Мельников Костянтин Олексійович, доктор технічних наук, професор (див. розд. 2.4). Читає курси з устаткування в галузі, громадського будівництва, організації ресторанного бізнесу.

Кандидати наук, доценти:

Чернушенко Олена Олександрівна, кандидат хімічних наук. Народилася 1967 р. в смт. Куйбишеве, Запорізької обл. Закінчила ДДУ (1989). Веде дослідження взаємодії біометалів з біополімерами та синтез біологічно активних металовмісних харчових добавок; читає курси з харчової хімії, основ фізіології та гігієни харчування, харчових та дієтичних добавок.

Кондратюк Наталя Вячеславівна, кандидат технічних наук. Народилася 1977 р. в м. Дніпропетровську. Закінчила ДДУ (1999). Веде дослідження з моделювання харчових систем та розробки технологій харчової продукції на основі уронатних полісахаридів; читає курси з основ наукових досліджень, патентознавства, організації, планування і управління виробництвом на підприємствах, технології та організації ресторанного господарства.

Мацук Юлія Анатоліївна, кандидат технічних наук. Народилася 1985 р. в м. Червонозаводське Полтавської обл. Закінчила Полтавський університет споживчої кооперації України (2007). Веде дослідження з вдосконалення технології м'ясних та м'ясомісних продуктів; читає курси з харчових технологій, товарознавства, технології продуктів лікувально-профілактичного призначення», гігієни та санітарії.

Асистенти:

Новік Ганна Вікторівна. Народилася 1982 р. в м. Дніпропетровську. Закінчила Харківський державний університет харчування та торгівлі (ХДУХТ) (2012). Веде дослідження властивостей рослинної сировини та вивчає її вплив на якість борошняних кондитерських виробів; проводить практичні та лабораторні заняття з технології виробництва кондитерських виробів, продуктів лікувально-профілактичного призначення, устаткування в галузі.

Листопад Тамара Сергіївна. Народилася 1988 р. в м. Дніпропетровську. Закінчила ХДУХТ (2010). Веде дослідження з розробки та удосконалення технологій соусів; проводить лабораторні і практичні заняття з технології та організації в галузі, товарознавства, громадського будівництва.

Гончаренко Ірина Петрівна, завідувач навчальною лабораторією, ст. лаборанти: Білокурова Олександра Валеріївна, Чевюк Юлія Євгенівна.

Міжкафедральна навчальна лабораторія персональних комп'ютерів. Заснована в 2003 р. для забезпечення виконання курсових, дипломних робіт, практичної підготовки студентів з використанням комп'ютерної техніки.

Єлагіна Людмила Федорівна, завідувач лабораторією. Народилася 1952 р. в м. П'ятихатки Дніпропетровської обл. Закінчила ДХТІ (1976).

Середюк Володимир Олександрович, кандидат хімічних наук, інженер I категорії. Народився 1980 р. в м. Дніпропетровську. Закінчив ДДУ (2002).

Варгалюк Катерина Володимирівна, лаборант. Народилася 1988 р. в м. Дніпропетровську.

4. БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Анатолий Максимович Занько // Журн. аналит. химии. – 1950. – Т. 5, №2. – С. 125–126.
2. *Андреасов А. М.* Жизнь и деятельность Г. Е. Тимофеева / А. М. Андреасов // Из истории отечественной химии. – Х: Изд-во ХГУ, 1952. – С. 160–170.
3. Афанасьев Олексій Сергійович // Енциклопедія сучасної України. – К.: Ін-т енциклоп. дослідж. НАН України, 2001. – Т. 1. – С. 807.
4. Березовська Фаїна Ізраїлівна // Там само. – 2003. – Т. 2. – С. 510.
5. Биографический словарь деятелей естествознания и техники. – М.: БСЭ, 1958. – Кн. 1. – 548 с.; 1959. – Кн. 2. – 467 с.
6. Борис Яковлевич Даин // Теорет. и эксперим. хим. – 1971. – Т. 10, №1. – С. 138.
7. *Бринза О. П.* Науково-дослідна робота на хімічному факультеті // За передову науку. – 1959. – 9 січня; 1959. – 16 січня.
8. Булавка Галина Іллівна // Хто є хто в Україні. – К.: Вид-во К.І.С., 2004. – С. 99.
9. Варгалюк Віктор Федорович // Енциклопедія сучасної України. – К.: Ін-т енциклоп. дослідж. НАН України, 2005. – Т. 4. – С. 77.
10. *Варгалюк В. Ф.* Технологія харчування. Нова спеціальність на хімічному факультеті // Дніпропетр. ун-т. – 2005. – 24 червня.
11. Веліченко Олександр Борисович / Ф. Й. Данилов // Енциклопедія сучасної України. – К.: Ін-т енциклоп. дослідж. НАН України, 2005. – Т. 4. – С. 230.
12. Вершинин Вячеслав Исаакович // Проф. Омского госуд. ун-та. Биограф. справочник. – Омск: ОмГУ, 2004. – С. 59–63.
13. *Вишнікін А. Б.* Пам'яті Володимира Івановича Ткача / А. Б. Вишнікін // Методи та об'єкти хімічного аналізу. – 2017. – Т. 12, №1. – С. 55–56.
14. *Воєводіна О.* Спорягін Едуард Олексійович / О. Воєводіна // Славетне сузір'я окрилених університетом. – Д.: Вид-во ДНУ. – 2008. – С. 307–309.
15. *Волков В. А.* Выдающиеся химики мира // В. А. Волков, Е. В. Вонский, Г. И. Кузнецова. – М.: Высш. шк., 1991 – С. 218.
16. *Волков В. А.* Химики. Биограф. справ. // В. А. Волков, Е. В. Вонский, Г. И. Кузнецова. – К.: Наук. думка., 1984 – С. 251.
17. В. Ф. Стефановский // Науч. зап. ДГУ. – 1948. – Т. 33. – С. 3–8.
18. Вячеслав Исаакович Вершинин (к 60-летию со дня рождения) // Журн. аналит. хим. – 2006. – Т. 61, №2. – С. 221–222.
19. Галушко Віктор Прокопович // Енциклопедія сучасної України. – К.: Ін-т енциклоп. дослідж. НАН України, 2006. – Т. 5. – С. 355.

20. *Гороховатский Я. Б.* Научная деятельность академика АН УССР Владимира Андреевича Ройтера / А. Б. Гороховатский // В. А. Ройтер. Избранные труды. – К.: Наук. думка, 1976. – С. 5–14.
21. Даїн Борис Якович // Енциклопедія сучасної України. – К.: Ін-т енциклоп. дослідж. НАН України, 2007. – Т. 7. – С. 177–178.
22. *Датченко Ю.* Соломко Зінаїда Пилипівна/ Ю. Датченко // Славетне сузір'я окрилених університетом. – Д.: Вид-во ДНУ. – 2008. – С. 204–298.
23. До ювілею Циганок Людмили Павлівни // Методи та об'єкти хімічного аналізу. – 2011. – Т. 6, №2. – С. 119–120.
24. Дрюк Валерій Григорович // Енциклопедія сучасної України. – К.: Ін-т енциклоп. дослідж. НАН України, 2008. – Т. 8. – С. 452.
25. Занько Анатолій Михайлович // Там само. – 2010. – Т. 10. – С. 221–222.
26. *Зінченко Ю. П.* Життєдайний політ творчості / Ю. П. Зінченко// Новини нашого району. – 2016. – №2, грудень.
27. Журавель Тетяна Олексіївна // Державні нагороди України. Кавалери та лауреати. Довідково-енциклоп. видання. – К.: Ін-т біограф. досліджень, 2016. – Т. V, част. 2. – С. 418.
28. Історія Дніпропетровського національного університету / голова ред. кол. М. В. Поляков. – Д.: Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2003. – 232 с.
29. Історія Днепропетровского университета /Отв. ред. акад. В. Ф. Присяжков. – Д.: Изд-во ДГУ. – 1993. – 240 с.
30. Капінус Євген Ілліч // Енциклопедія сучасної України. – К.: Ін-т енциклоп. дослідж. НАН України, 2012. – Т. 12. – С. 244.
31. Касьян Лілія Іванівна // Там само. – 2012. – Т. 12. – С. 438.
32. Квятковська Наталія Анатоліївна // Дніпровський національний університет. Історія. Сьогодення. Випускники. – Д., 2018. – С. 202–203.
33. *Коваленко В. С.* Академік Дмитро Петрович Коновалов: монографія/ В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець. – Д.: ЛПРА, 2017. – 148 с.
34. *Коваленко В. С.* Академік Лев Володимирович Писаржевський / В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець. – Д.: Вид-во ДНУ, 2013. – 112 с.
35. *Коваленко В. С.* Академік Л. В. Писаржевський – фундатор хімічної науки та освіти в Дніпропетровському університеті / В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Сер. Хімія. – 2014. – Т. 22, вип. 1. – С. 82–88.
36. *Коваленко В. С.* Академік Олександр Ілліч Бродський: монографія/ В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець. – Д.: Вид-во ДНУ, 2014. – 160 с.

37. Коваленко В. С. Життєвий і творчий шлях академіка В. А. Ройтера/ В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Сер. Хімія. – 2016. – Т. 24, вип. 1. – С. 48–55.
38. Коваленко В.С. Історія хімічного факультету Дніпропетровського національного університету (наукові напрями, події, люди) / В. С. Коваленко, Ф. О. Чмиленко, В. Ф. Варгалюк. – Д.: Вид-во ДНУ, 2011. – 192 с.
39. Коваленко В. С. Одержання перших у СРСР зразків важкої води в лабораторії О. І. Бродського / В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Сер. Хімія. – 2015. – Т. 23, вип. 1. – С. 71–77.
40. Коваленко В. С. Основные вехи становления и развития химического факультета ДНУ / В. С. Коваленко, Ф. А. Чмиленко // Там само. – 1998. – Вып. 3. – С. 3–20.
41. Коваленко В. С. Перший академік Катеринославщини (до 160-річчя з дня народження Д. П. Коновалова)/ В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець // Там само. – 2016. – Т. 24, вип. 2. – С. 134–142.
42. Коваленко В. С. Професор В. П. Галушко: вчений, педагог, особистість/ В. С. Коваленко, Л. П. Тарасова // Там само. – 2012. – Т. 20, №.311. – С. 3–9.
43. Коваленко В. С. Роль професора Ю. М. Лошкарьова в розвитку електрохімічних досліджень в Дніпропетровському університеті/ В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець // Там само. – 2015. – Т. 25, вип. 1. – С. 64–70.
44. Коваленко В. С. Химия в Днепрпетровском университете: становление и развитие основных научных направлений / В. С. Коваленко // Нариси з історії природознавства і техніки. – 2005. – Вип. 45. – С. 67–73.
45. Коваленко В. С. Член-кореспондент АН УРСР В. С. Фінкельштейн: Дніпропетровський період життя і наукової діяльності / В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець // Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Сер. Хімія. – 2018. – Т. 26, вип. 1. – С. 50–57.
46. Ковтун Г. Академічні витоки хімічної науки / Г. Ковтун // Вісник НАНУ. – 2008. – №2. – С. 40–45.
47. Корнійчук Григорій Петрович// Енциклопедія сучасної України. – К.: Ін-т енциклоп. дослідж. НАН України, 2014. – Т. 14. – С. 527–528.
48. Коршун Юрій (Георгій) Васильович // Там само. – 2014. – Т. 14. – С. 631.
49. Крічмар Сава Йосипович // Там само. – 2014. – Т. 15. – С. 524.
50. Кроїк Ганна Аркадіївна // Там само. – 2014. – Т. 15. – С. 528.
51. Купрін Віталій Павлович // Там само. – 2014. – Т. 15. – С. 167–168.
52. Лошкарьов Юрій Михайлович // Там само. – 2016. – Т. 17. – С. 705.

53. *Лошкарев Ю. М.* Работы Днепропетровского университета в области технологии электроосаждения металлов / Ю. М. Лошкарев // Гальванотехника и обработка поверхности. – 1993. – Т. 2, №3. – С. 31–39.
54. Ляликов Константин Сергеевич // Кинословарь/Под ред. С. И. Юткевича, С. С. Гинсбурга. – М.: Сов. энциклоп., 1966. – Т. 1. – С. 974.
55. *Ляликов Ю. С.* Человек, который «видел» электроны /Ю. С. Ляликов. – Кишинев: Картя Молдовеняскэ, 1978. – 160 с.
56. Ляшенко Андрій Хомич // Літопис освіти і науки України: історія, сьогодення, перспективи. – К.: α-Віта, 2013. – С. 63.
57. Малиновський Михайло Сергійович // Енциклопедія сучасної України. – К.: Ін-т енциклоп. дослідж. НАН України, 2017. – Т. 17. – С. 698.
58. Мальвина Ассировна Розенберг (некролог) // Укр. хим. журн. – 1966. – Т. 22, №4. – С. 426–427.
59. *Марфобудінова М.* Чмиленко Федір Олександрович / М. Марфобудінова// Славетне сузір'я окрилених університетом. – Д.: Вид-во ДНУ, 2008. – С. 356–359.
60. Маслюк Анатолій Федорович // Енциклопедія сучасної України. – К.: Ін-т енциклоп. дослідж. НАН України, 2017. – Т. 18. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=61881.
61. *Масальський В.* Підсумки науково-дослідної роботи на кафедрі технічної хімії / В. Масальський// За передову науку. – 1954. – 31 грудня.
62. Мельников Константин Алексеевич // Олійно-жировий комплекс.– 2007. – №1. – С. 3.
63. *Менделеев И. Д.* Получение тяжелой воды / И. Д. Менделеев // Вечерняя красная газета. – 1935. – 14 декабря (док. музею історії ІФІ НАН України).
64. Ми – з класичного університету. Дніпропетровський національний: час, події, люди // За заг. редакцією проф. М. В. Полякова. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту. – 2008. – 148 с.
65. Науково-дослідна робота на хімічному факультеті // За передову науку. – 1967. – 6 листопада.
66. Научная работа химического факультета // Док. музею історії ДНУ. – КП 179. – Арк. 296.
67. *Новыш П.* В отделе Быховского / П. Новыш // Современная электроника. – 2015. – №8. – С. 96–98.
68. Памяти Гитиса. – Режим доступу: http://tsput.ru/ne_university/84052/.
69. Пам'яті Федора Олександровича Чмиленка // Методи та об'єкти хімічного аналізу. – 2015. – Т. 10, №4. – С. 202–203.
70. Професори Дніпродзержинського державного технічного університету. – Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2005. – 78 с.

71. Професори Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара (1918-2008): біобібліограф. довідник. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2008. – 596 с.
72. *Походенко В. Д.* Александр Ильич Бродский / В. Д. Походенко. – К.: Наук. думка, 1988. – 68 с.
73. Развитие аналитической химии на Украине /отв. ред. А. Т. Пилипенко. – К.: Наук. думка, 1982. – 368 с.
74. Развитие неорганической химии на Украине /отв. ред. А. В. Городинский. – К.: Наук. думка, 1987. – 224 с.
75. Развитие органической химии на Украине /отв. ред. А. В. Кирсанов. – К.: Наук. думка, 1979. – 242 с.
76. Развитие физической химии в Академии наук УССР /отв. ред. К. Б. Яцимирский. – К.: Наук. думка, 1977. – 206 с.
77. Развитие физической химии на Украине /отв. ред. В. Д. Походенко. – К.: Наук. думка, 1987. – 264 с.
78. *Розенберг М. А.* Материалы к докладу о 30-летию химического факультета Днепрпетровского госуниверситета/ М. А. Розенберг. – 1947. – Держ. арх. Дніпропет. обл. – Ф4554, оп. 1, спр. 20.
79. *Савчук В. С.* Віхи життя і наукової діяльності фізико-хіміка М. В. Полякова: післявоєнний період / В. С. Савчук, А. В. Сях // Історія і культура Придніпров'я: зб. праць. – К.: 2009. – 500 с.
80. *Соловьев Ю. И.* Дмитрий Петрович Коновалов (1856–1929) / Ю. И. Соловьев, А. Я. Кипнис. – М.: Наука, 1964. – 194 с.
81. *Стрелков И. И.* Коршун Юрий Васильевич / И. И. Стрелков// Тр. Харьков. политех. ин-та. Сер. хим.-техн. – 1952. – Т. 1, вып. 1 – С. 159–169.
82. *Толстиков Г.* Памяти химика-романтика. – Режим доступу: <http://www.nsc.ru/HBC/article.phtml?nid=424&id=25>.
83. Тридцать лет химическому факультету / М. А. Розенберг, Ф. И. Березовская, О. К. Скарре и др. // Материалы к истории ДГУ. – Д., Музей історії ДНУ. – КП 165, арх.273.
84. *Турченко А. И.* Основные пути развития общей, неорганической и физической химии на Украине. – К.: Из-во КГУ, 1957. – 434 с.
85. *Фомина И.* Знакомьтесь: Галина Булавка / И. Фомина // Батьківщина. – 2010. – 14 жовтня.
86. Український державний хіміко-технологічний університет. Професори (1930–2000). – Дніпропетровськ, 2000. – 46 с.
87. Химический факультет – школа академика Л. В. Писаржевского. – Док. Музею історії ДНУ. – КП 3432. – Арх. 274.

88. Хризман Ілья Анисимович. Режим доступу: <http://xn----7sbacsfscnbdnzsqs3h5a6ivbm.xn--p1ai/index.php/2-statya/796-khrizman-ilya-anisimovich>.
89. Чмиленко Ф. О. Пам'яті професора Чуйка Вадима Тимофійовича/ Ф. О. Чмиленко, Л. П. Циганок// Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Сер. Хімія. – 2010. – Т. 16, №311. – С. 3–4.
90. Яцимирський К. Б. Лев Володимирович Писаржевський / К. Б. Яцимирський, Р. А. Кострова. – К.: Наук. думка, 1975. – 79 с.

**СПІВРОБІТНИКИ ФАКУЛЬТЕТУ,
ЩО ВИКОНАЛИ ДОКТОРСЬКІ ДИСЕРТАЦІЇ**

Бродский А. И. Химическое равновесие и растворитель (1926).

Березовская Ф. И. Строение органических молекул в связи с их реакционной способностью (1939).

Стефановский В. Ф. Исследование кинетики реакций восстановления окислителей, применяемых в объемном анализе (1941).

Сердюк Л. С. Изучение окрашенных комплексов иттрия, лантана и церия с некоторыми органическими реагентами (1967).

Лошкарев Ю. М. Исследование процессов электроосаждения металлов в условиях адсорбции поверхностно-активных веществ (1973).

Соломко З. Ф. Гетероциклизация N-арил-β-аминокислот (1973).

Дрюк В. Г. Установление закономерностей химических превращений надкислот в условиях ацилирования перекиси водорода и эпоксидирования олефинов (1984).

Цыганок Л. П. Гетерополисоединения элементов III и V групп периодической системы – аналитические формы в физико-химических методах анализа (1989).

Касьян Л. И. Эпоксиды алициклического ряда. Стереохимия, реакционная способность и методы синтеза (1990).

Варгалюк В. Ф. Роль химических стадий в процессах электровосстановления и электроокисления ионов металлов в условиях адсорбции поверхностно-активных веществ (1992).

Чмиленко Ф. А. Оптимизация аналитического процесса интенсификацией пробоподготовки и усилением аналитического сигнала (1997).

Ткач В. І. Гетерополіаніони структури Кеггіна як аналітичні реагенти на азотвміщуючі органічні речовини (1999).

Івонін С. П. Електрофільне фосфорилування π-збагачених гетероатомів та їх гетероаналогів (2002).

Бакланов О. М. Ультразвук у хімічному аналізі: генерація аналітичного сигналу та інтенсифікація пробо підготовки (2004).

Оковитый С. И. Квантово-химическое исследование механизмов реакций образования и раскрытия эпоксидного цикла (2006).

Штамбург В. Г. N-ацилокси-N-алкоксигеминальные системы и их аналоги (2007).

Вишнікін А. Б. Модифицированные формы гетерополианионов в спектроскопических методах анализа (2012).

Деркач Т. М. Теоретичні та методичні основи підготовки майбутніх фахівців хімічних спеціальностей засобами інформаційних технологій (2015).

**МОНОГРАФІЙ ТА ПІДРУЧНИКИ,
ВИДАНІ ВИКЛАДАЧАМИ ХІМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ**

Писаржевский Л. В. Учебник химии / Л. В. Писаржевський: 2-е изд. – Одесса: Родное слово, 1918. – 331 с.

Писаржевский Л. В. Основы неорганической химии. Ч.1: Введение в изучение неорганической химии / Л. В. Писаржевский. – Харьков; Екатеринослав: Всеукр. госиздат, 1922. – 541 с.

Писаржевский Л. В. Электрон в химии растворов и в электрохимии / Л. В. Писаржевский, М. А. Розенберг. – Госиздат Украины, 1923. – 137 с.

Коновалов Д. П. Материалы и процессы химической технологии / Д. П. Коновалов. – Пг., 1924. – Ч. 1. – 104 с.; Пг., 1925. – Ч. 2. – 275 с.

Бродский А. И. Химическое равновесие и растворитель / А. И. Бродский // Наук. зап. Катериносл. дослід. каф. хімії. – 1926. – Вип. 1. – С. 31–77.

Писаржевский Л. В. Введение в химию. На основе строения атома и электронного строения молекул /Л. В. Писаржевский. 1-е изд.– Екатеринослав: Типогр. Екатер. жел. дор., 1925; 2-е изд. – Д.: Типогр. Екатер. жел. дор., 1928. – 107 с.

Розенберг М. А. Лекции по неорганической химии/ М. А. Розенберг. – Д., 1926.

Писаржевский Л. В. Курс лекций по неорганической химии/ Л. В. Писаржевський, М. А. Розенберг. – Д.: Исполбюро просекции Днепроп. горн. ин-та, 1927 – 438 с.

Розенберг М. А. Хімія/ М. А. Розенберг. – Д.: ДІНО, 1928. – 144 с.

Розенберг М. А. Практикум до курсу загальної хімії/ М. А. Розенберг. – Д.: Держвидав. України, 1928. – 162 с.

Писаржевський Л. В. Від атома до електрона /Л. В. Писаржевський – [Харків]: Держвидав. України, 1929. – 61 с.

Писаржевський Л. В. Електрон в електрохемії /Л. В. Писаржевський. – Д.: Дервидав. України, 1929. – 94 с.

Писаржевський Л. Вступ до хемії. На основі структури атома та електронно-йонної структури молекули: Підручник для хем. та біолог. факультетів/ /Л. В. Писаржевський. – Харків-Дніпропетровськ: Дервидав. України, 1930. – 126 с.

Писаржевський Л. В. До питання про механізм каталітичних явищ /Л. В. Писаржевський – Харків: Дервидав. України, 1930. – 132 с.

Бродский А. И. Физическая химия: Учебник для хим. вузов и вузов. – 1-е вид. – Х.-Д.: ОНТВУ. Кокс і хемія, 1932. – Т. 1. – 364 с.; 1933. – Т. 2. – 385 с.; 2-е вид. – М.: ОНТИ Глав. ред. хим. лит. – 1935 – Т. 1 – 508 с.; 1936. – Т. 2. – 544 с.

Бродский А. И. Современная теория электролитов/ А. И. Бродский. – Л.: ОНТИ Госхимтехиздат, 1934. – 256 с.

Писаржевский Л. В. Неорганическая химия /Л. В. Писаржевский, М. А. Розенберг. – Х.-К.: Госнаучтехиздат Украины, 1934. – 564 с.

Писаржевский Л. В. Избранные труды: сборник работ в честь 40-летнего юбилея научной, общественной и педагогической деятельности /Л. В. Писаржевский. – К.: УАН, 1936. – 700 с.

Давыдов А. Л. Фотоэлектрический колориметр и его применение в химическом анализе/ А. Л. Давыдов. – Д., 1941. – 29 с.

Давыдов А. Л. Фотоэлектрические методы анализа черных, цветных металлов и руд/ А. Л. Давыдов, З. М. Вайсберг. – К.: Изд. АН УССР, 1943. – 30 с.

Писаржевский Л. В. Электрон в химии: избранные труды /Л. В. Писаржевский. – К.: Изд-во АН УССР, 1956. – 191 с.

Малиновский М. С. Окиси олефинов и их производные. – М.:ГНТИХЛ, 1961. – 278 с. (переиздана в США, 1965).

Дрюк В. Г. Реакционная способность органических соединений: учеб. пособ./ В. Г. Дрюк. – Д.:ДГУ, 1979. – 111 с.

Дрюк В. Г. Курс органической химии/ В. Г. Дрюк, М. С. Малиновский. – К.: Вища шк., 1987. – 400 с.

Лошкарёв Ю. М. Электролитическое цинкование/ Ю. М. Лошкарёв, В. С. Коваленко – Д., 1994. – 224 с.

Чмиленко Ф. А. Подготовка к экзамену по химии с контролем на ЭВМ/ Ф. А. Чмиленко, И. Г. Винниченко, Т. С. Чмиленко. – М.: Школа-пресс, 1994. – 143 с.

Чмиленко Ф. А. Анализ поваренной соли и рассолов/ Ф. А. Чмиленко, А. Н. Бакланов, Г. М. Безкровный. – Д., 1994. – 276 с.

Ткач В. І. Гетерополіаніони, як аналітичні реагенти на азотвміщуючі органічні речовини. – Д., 1995. – 196 с.

Хмеловська С. О. Про нетрадиційний підхід до вивчення хімії елементів/ С. О. Хмеловська, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець. – Д.: ДДУ, 1995. – 84 с.

Касьян Л. И. Алициклические эпоксидные соединения. Методы синтеза/ Л. И. Касьян, М. Ф. Сеферова, С. И. Оковитый . – Д.: Изд-во ДГУ, 1996. – 191 с.

Зегжда Г. Д. От аминокислот до иммунопептидов в комплексах платины(II): монография / Г. Д. Зегжда. – Д.: Изд-во ДГУ, 1996. – 140 с.

Циганок Л. П. Фізико-хімічні методи аналізу. 1. Спектроскопія/ Л. П. Циганок, В. И. Ткач. – Д.: ДДУ, 1997. – 128 с.

Чмиленко Ф.А. Ультразвук в аналитической химии. Теория и практика/ Ф. А. Чмиленко, А. Н. Бакланов. – Д.: ДГУ, 2001. – 264 с.

Використання гетерополіаніонів структури Кеггіна в аналізі органічних та неорганічних сполук / В. І. Ткач, Н. І. Карандєєва, Л. П. Циганок, А. Б. Вишнікін. – Д.: УДХТУ, 2002. – 184 с.

Чмиленко Ф. О. Методи атомної спектроскопії: атомно-абсорбційний спектральний аналіз/ Ф. О. Чмиленко, Т. М. Деркач. – Д.: РВВ ДНУ, 2002. – 120 с.

Касьян Л. И. Алициклические эпоксидные соединения. Реакционная способность/ Л. И. Касьян, А. О. Касьян, С. И. Оковитый, И. Н. Тарабара. – Д., 2003. – 516 с.

Касьян Л. И. Алициклические эпоксидные соединения. Методы синтеза/ Л. И. Касьян, М. Ф. Сеферова, С. И. Оковитый. – Д., 2003. – 210 с.

Штеменко Н. І. Органічна хімія і основи статичної біохімії/ Н. І. Штеменко, З. П. Соломко, В. І. Авраменко. – Д.: Вид-во Дніпропетровського ун-ту, 2003. – 644 с.

Резнікова Г. Г. Методика розв'язування задач з хімії: навч. посіб./ Г. Г. Резнікова, Л. В. Борщевич, Л. В. Шевченко, Н. І. Цокур – Д.: Дніпрокнига, 2004 – 140 с..

Хмеловська С. О. Хімія елементів з основами загальної хімії/ С. О. Хмеловська, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець, Н. А. Хмеловська. – Д.: Дніпрокнига, 2004 – 176 с.

Чмиленко Ф. О. Сучасна аналітична хімія. Зб. задач, тестів і запитань з інструментальних методів аналізу / Ф. О. Чмиленко, І. В. Коробова, Л. П. Сидорова. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2004. – 357 с.

Чмиленко Ф. О. Аналітична хімія ґрунтів/ Ф. О. Чмиленко, Н. М. Смітюк. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. у-ту, 2005. – 156 с.

Чмиленко Ф. О. Хімічний контроль якості харчових продуктів/ Ф. О. Чмиленко, Л. П. Сидорова. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2006. – 304 с.

Чмиленко Ф. О. Хімічні елементи та речовини в організмі людини в нормі та при патології/ За заг. ред. Ф. О. Чмиленко /Ф. О. Чмиленко, Т. С. Чмиленко, Ю. С. Сапа, О. В. Саєвич. –Д.: ДНУ, 2006. – 216 с.

Чмиленко Ф. О. Медична та біоорганічна хімія: метод. посібник / Ф. О. Чмиленко, О. З. Бразалук, Л. І. Хмельникова. – ДНУ-ДДМА, 2007 – 198 с.

Чмиленко Ф. О. Сучасна аналітична хімія: збірник задач тестів і запитань з хімічних методів аналізу: навч. посіб. / за заг. ред. Ф. О. Чмиленка / Ф. О. Чмиленко, Л. П. Сидорова, Т. С. Чмиленко, С. М. Худякова. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2008. – 440 с

Коробов В. И. Химическая кинетика: введение с Matchad/Maple/MCS / В. И. Коробов, В. Ф. Очков. – М.: Горячая линия-Телеком. 2009. – 384 с.

Чмиленко Ф. О. Використання ультразвукового випромінювання у хімічному аналізі: монографія/ Ф. О. Чмиленко, О. М. Бакланов. – Горлівка : Ліхтар, 2009. – 170 с.

Деркач Т. М. Інформаційні технології у викладанні хімічних дисциплін: навч. посіб./ Т. М. Деркач. – Д., 2009. – 336 с.

Коцюмбас І. Я. Перспективи застосування гіпохлоритів у ветеринарній медицині/ І. Я. Коцюмбас, О. Б. Величенко, Л. В. Дмитрікова та ін. – Львів: ТзОВ «ВФ Афіша», 2009. – 312 с.

Касьян Л. И. Амины с каркасными фрагментами и их производные / Л. И. Касьян, А. О. Касьян, С. И. Оковитий, И. Н. Тарабара – Д.: Изд-во Днепрпетр. ун-та, 2009. – 652 с.

Деркач Т. М. Сучасні наукові напрями у харчуванні: навч. посіб./ Т. М. Деркач, Н. В. Кондратюк. – Д.: РВВ ДНУ, 2009. – 142 с.

Чмиленко Ф. О. Сучасна аналітична хімія: електроаналітичні методи/ Ф. О. Чмиленко, І. В. Коробова. – Д.: Вид-во ДНУ, 2010. – 280 с.

Коваленко В. С. Хімія. Підручник для 8 класу загальноосвітньої школи В. С. Коваленко, А. Х. Ляшенко. – Полтава: Довкілля-К, 2010. – 188 с.

Варгалюк В. Ф. Навчальний посібник до вивчення курсу «Хімія» для студентів спеціальності «Технологія харчування»/ В. Ф. Варгалюк, Т. М. Деркач, Л. В. Борщевич. – Д.: РВВ ДНУ, 2010. – 128 с.

Деркач Т. М. Інформатизація викладання хімії: від теорії до практики: монографія/ Т. М. Деркач. – Д.: Вид-во ДНУ, 2011. – 244 с.

Коваленко В. С. Історія хімічного факультету Дніпропетровського національного університету (наукові напрями, події, люди) / В. С. Коваленко, Ф. О. Чмиленко, В. Ф. Варгалюк. – Д.: Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2011. – 152 с.

Хмеловська С. О. Методика викладання хімії: навч. посіб./ С. О. Хмеловська, Т. М. Деркач, Н. В. Стець. – Д.: Вид-во ДНУ, 2011. – 252 с.

Korobov V. Chemical Kinetics with Mathcad and Maple/ V. Korobov, V. Ochkov. – Wien: Springer-Verlag, 2011. – 344 p.

Юрченко Н. П. Навчальний посібник з фізичної та колоїдної хімії/ Н. П. Юрченко. – Д.: РВВ ДНУ, 2011. – 100 с.

Касьян Л. И. Оксазагетероциклы на основе аминок спиртов, эпоксидов и азиридинов/ Л. И. Касьян, В. А. Пальчиков, А. В. Токарь – Д. : Изд-во Днепропетр. ун-та, 2012. – 644 с.

Устименко Е. Б. Безопасность процессов утилизации ракетных двигателей твердого топлива/ Е. Б. Устименко, Л. Н. Шиман, В. И. Голинько. Д. : ЛИРА, 2011. – 384 с.

Чмиленко Ф. О. Хімічні методи аналізу. Теорія та практика/ Ф. О. Чмиленко, Ю. В. Бохан, Т. С. Чмиленко.– Д.: Вид-во ДНУ, 2012.– 312 с.

Чмиленко Т. С. Аналитическая химия полиэлектролитов и их применение в анализе: монография/ Т. С. Чмиленко, Ф. А. Чмиленко. – Д.: Изд-во ДНУ, 2012.– 221 с.

Дейниченко Г. В. Формування споживчих властивостей комбінованих зернових продуктів/ Г. В. Дейниченко, Л. В. Сердюк, М. Р. Мардар, Т. О. Колісниченко. – Х.: Факт, 2012. – 352 с.

Коробов В. І. Хімічні розрахунки в середовищі Mathcad/ В. І. Коробов, В. Ф. Очков. – Д.: Вид-во ДНУ, 2012. – 216 с.

Коваленко В. С. Хімія. Підручник для 11 класу загально-освітніх шкіл (рівень стандарту)/ В. С. Коваленко, А. Х. Ляшенко. – Полтава: Довкілля, 2012. – 144 с.

Коваленко В. С. Академік Лев Володимирович Писаржевський: монографія/ В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець. – Д.: Вид-во ДНУ, 2013. – 112 с.

Шиман Л. Н. Безопасность процессов производства и применения эмульсионных взрывчатых веществ с компонентами утилизируемых вооружений/ Л. Н. Шиман, Е. Б. Устименко, В. И. Голинько, В. В. Соболев. – Д.: ЛИРА ЛТД, 2013.– 520 с.

Деркач Т. М. Эффективные методы использования информационно-коммуникационных технологий в образовании: монография/ Т. М. Деркач, О. В. Вербицкая, С. Т. Мухамбеджано. – Красноярск: ЦНИ «Монография», 2013. – 224 с.

Деркач Т. М. Теоретичні та методичні основи підготовки майбутніх фахівців хімічних спеціальностей засобами інформаційних технологій: монографія/ Т. М. Деркач. – Д.: Вид-во Арт-Пресс, 2013. – 360 с.

Коваленко В. С. Академік Олександр Ілліч Бродський: монографія/ В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець. – Д.: Вид-во ДНУ, 2014. – 160 с.

Циганок Л. П. Аналітична хімія. Хімічні методи аналізу: навч. посіб./ за ред. проф. Л. П. Циганок/ Л. П. Циганок, Т. О. Бубель, А. Б. Вишнікін, О. Ю. Вашкевич. – Д.: РВВ ДНУ, 2014. – 252 с.

Колісниченко Т. О. Дипломне проектування: навч. посіб./ За ред. Г. В. Дейниченка /Т. О. Колісниченко, Г. В. Дейниченко та ін. – К.: Фірма «ІНКОС», 2015 – 470 с.

Коробов В. И. Химическая кинетика: 2-е изд./ В. И. Коробов, В. Ф. Очков– М.: Горячая Линия-Телеком, 2015. – 384 с.

Коваленко В. С. Хімія. Підручник для 7 класу /В. С. Коваленко, А. Х. Ляшенко // ua.lokando.com. Репозитарій навчального контенту. Хімія. – 190 с.

Полонський В. А. Наноелектрохімія: навч. посіб./ В. А. Полонський, О. С. Крамська. – Д.: РВВ ДНУ, 2016. – 120 с.

Колісниченко Т. О. Технологія молочно-білкових запіканок з використанням йодовміщуючих водоростевих добавок/ Т. О. Колісниченко, Л. Л. Івашина, Г. В. Дейниченко. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. – 124 с.

Коваленко В. С. Академік Дмитро Петрович Коновалов: монографія/ В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець. – Д.: ЛІРА, 2017. – 148 с.

Коваленко В. С. Хімія. Підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів/ В. С. Коваленко, А. Х. Ляшенко, Н. В. Стець. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv>.

Zhurakovskiy O. Advances in Organic Synthesis (Ed.: Prof. Atta-ur-Rahman, FRS). Chapter #. Synthesis of N,O,S-heterocycles by one-pot reactions of epoxides, aziridines and oxaziridines / O. Zhurakovskiy, V. Palchykov. – Bentham Science Pub., 2018. – Vol. 8, accepted (100 pages).

Zhurakovskiy O. Synthesis of N,O,S-heterocycles by one-pot reactions of epoxides, aziridines and oxaziridines (Chapter 5) in Advances in Organic Synthesis (Ed.: Prof. Atta-ur-Rahman, FRS) / O. Zhurakovskiy, V. Palchykov. – Bentham Science Pub. – 2018, vol. 9, pp. 147-248 (102 pages). <http://dx.doi.org/10.2174/9781681086958118090007>.